

**ПРОБЛЕМИ И
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД
ДИСТАНЦИОННОТО
ОБУЧЕНИЕ ПО ВРЕМЕ НА
ИЗВЪНРЕДНО ПОЛОЖЕНИЕ**

**Анализ на резултатите от пилотно изследване за
дистанционното обучение сред студенти на СУ и НСА
и сред преподаватели от СУ**

(април – май 2020 г.)

АВТОРИ НА ДОКЛАДА И ЕКИП НА ИЗСЛЕДВАНЕТО:

Автор на доклада: Антоанета Гетова aggetova@phls.uni-sofia.bg

Екип зад изследването:

- Проф. Анета Карагеоргиева, катедра Философия, СУ
- Проф. Силвия Минева, катедра Логика, етика и естетика, СУ
- Д-р Елена Стойкова-Доганова – катедра Социология, СУ
- Д-р Михаела Мишева – катедра „Икономическа Социология“, УНСС
- Доц. Стоян Ставру, ИФС при БАН
- д-р Иван Миков, ИФС при БАН
- проф. Елеонора Милева, НСА
- доц. Боряна Ангелова-Игова, НСА
- д-р Иван Иванов, НСА
- Д-р Антоанета Гетова – катедра Социология, СУ

Екипът изказва специална благодарност на всички колеги: преподаватели, студенти и приятели, които помогнаха за разпространението на въпросника. Без Вашата неценена помощ нямаше да се справим в тези кратки срокове. Благодарим ви!

Също така, цялостното планиране, организиране и провеждане на пилотното изследване, както и анализът на резултатите не разчита на финансиране и беше осъществен изцяло благодарение на доброволния труд и вложено време от страна на екипа.

Възможностите за продължаване и разширяване на този проект, разбира се зависят не само от доброто желание на колектива и помощта на доброволци, а и от възможностите за финансиране на едно по-мощно изследване.

София, 2020 г.

**Забележка: Данните от проведената анкета са анонимни и ще бъдат предоставяни от екипа само в съвкупен и обобщен вид.*

РЕЗЮМЕ ЗА НЕТЪРПЕЛИВИТЕ:

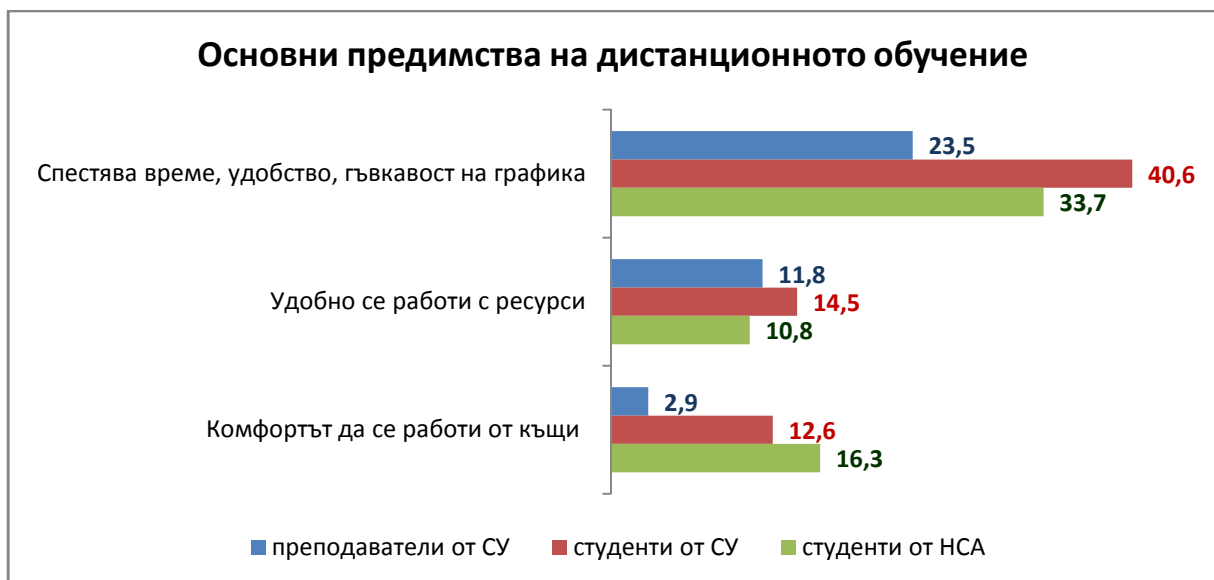
Изследването е посветено на актуални проблеми на дистанционното обучение при провеждането му по време на карантината, наложена заради епидемията от коронавируса. Специално внимание е обърнато на работата с платформите в съответните висши училища, в които беше проведено изследването: Софийски университет „Св. Климент Охридски” (СУ) и Националната спортна академия „Васил Левски” (НСА).

Изследването е пилотен проект и екипът му се надява с него да се постави началото на следващо по-мощно проучване в повече висши училища.

В изследването се включиха 68 преподаватели от СУ, 261 студенти от СУ и 166 студенти от НСА. Изследването беше проведено в периода 25 април – 6 май 2020 г., с помощта на онлайн анкета. Не е използвана представителна извадка.

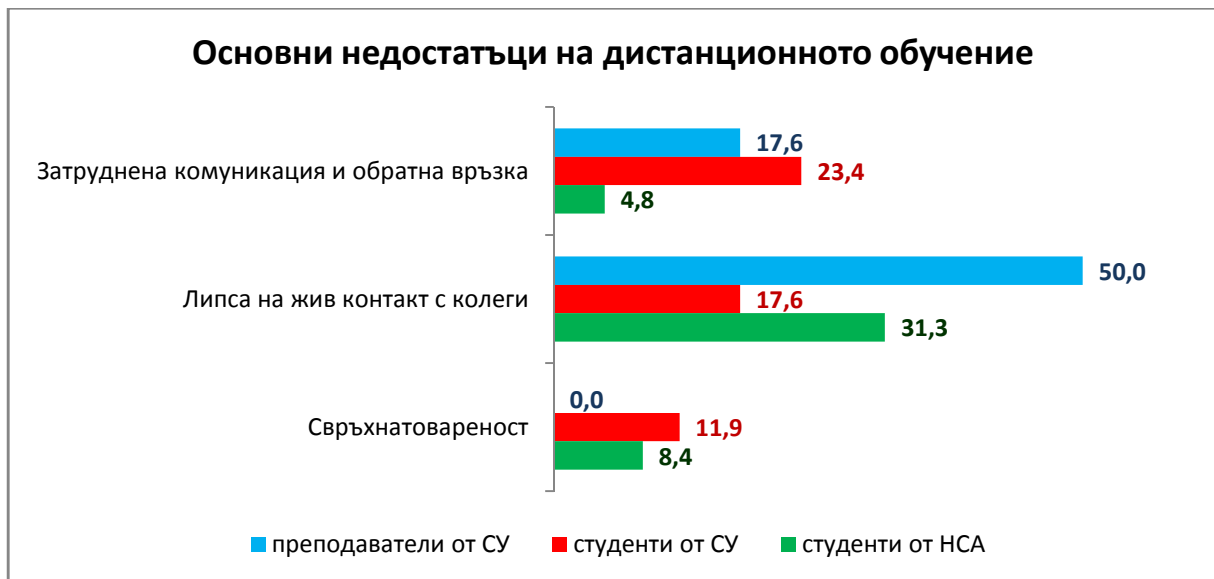
Като основно предимство на дистанционното обучение анкетирани студенти и преподаватели посочват възможността за по-гъвкаво разпределение на времето и спестяването на време от пътуване. Въз основа на опита си с дистанционното обучение по време на извънредното положение, повечето анкетирани студенти заявяват, че по-скоро не биха го заменили изцяло с дистанционно, макар че биха се възползвали от вариант, и в случай на стандартен учебен процес да разполагат с достъп до качените онлайн ресурси и лекции.

Графика I

Основните проблеми на дистанционното обучение и според студентите, и според преподавателите са ограниченията в комуникацията поради липсата на жив контакт, ограничените възможности за обратна връзка и неформално общуване, както между студенти и преподаватели, така и между самите студенти.

Графика II

**В тази и горната графика разпределенията са представени в проценти на база отговорилите на съответния въпрос.*

Техническите проблеми, свързани с поддръжката на платформите и в двете висши училища, създават препятствия за провеждането на учебния процес по време на извънредно положение. Макар че най-използваните платформи (Мудъл в СУ и специализираната платформа на НСА) имат своите предимства, претоварването им се оказва сериозен проблем и създава множество пречки за дистанционните занятия. Необходимо е тези платформи да имат по-добра техническа поддръжка, да се осъвременят и интегрират по-добре с останалите университетски системи, което би улеснило въвеждането и търсенето на курсове и изпити.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА

Основни цели на изследването	1
Методология на изследването	1
Основни хипотези.....	2
Кратък анализ на резултатите	2
Анализ на резултатите на анкетата за преподаватели.....	2
Анализ на резултатите на анкетата за студенти от СУ.....	11
Анализ на резултатите на анкетата за студенти от НСА.....	21
Основни изводи и препоръки	29
Приложения	31
1. Едномерни разпределения от изследването с преподаватели	32
2. Едномерни разпределения на изследването със студенти от СУ.....	43
3. Едномерни разпределения от изследването със студенти на НСА	52

Основни цели на изследването

Основната цел на изследването като едно предварително (пилотно) проучване беше да се установят актуалните, непосредствени проблеми, пред които се изправят различните участници в процеса на дистанционното обучение в СУ по време на извънредното положение, наложено заради коронавирусната епидемия, и на тази основа да се очертаят възможни насоки за тяхното преодоляване.

Софийският университет беше избран като обект на пилотното изследване по няколко причини: първо, в него се изучават разнообразни специалности от различни направления (природи, хуманитарни, икономически науки и пр.) което поставя и различни предизвикателства пред прилагането на различни възможности за дистанционно обучение, от друга страна, макар да има множество хуманитарни специалности, чието преподаване не изисква специфично техническо обезпечаване за дистанционното обучение (специализиран софтуер и пр.) , преподаването в тези дисциплини, особено в отделните филологии изисква специфични практически занимания, чието „прехвърляне” към дистанционно обучение само по себе си също е предизвикателство.

Включването на контролната група от студенти от НСА е от ключово значение за очертаване на спецификата на дистанционното обучение във висшето училище (ВУ), в което занятията „на живо” са определящи за учебния процес, особено в два от факултетите на НСА („Педагогика” и „Спорт”).

Въпреки че не е представително, проучването е достатъчно надеждно благодарение на своята методология и обхват, за да послужи като ориентир за основните тенденции в процеса на дистанционно обучение по време на карантина. С оглед на тази възможност при предварителното му планиране, то беше замислено от членовете на екипа като проучване, което впоследствие да може да се използва като база за създаване на последващ по-широкомащабен модел за цялостно изучаване на процеса на дистанционно обучение по време на кризата с КОВИД 19, което е една от амбициите на екипа за продължение на настоящия пилотен проект.

Методология на изследването

Изследването беше проведено онлайн чрез въпросник, качен в системата за онлайн проучвания на Философски факултет на СУ.

Проучването се проведе в периода 25 април- 6 май 2020 г., като в него се включиха общо 68 преподаватели от СУ, 261 студенти от СУ и 166 студенти от НСА. В проучването взеха участие представители на различни факултети и на двете висши училища, с цел включването на възможно най-много гледни точки към дистанционното обучение. В основната си част въпросникът включва стандартизирани (затворени) въпроси и малка част отворени (за спонтанни отговори) въпроси. Проучването беше

реализирано под формата на онлайн анкета със средна продължителност около 10 минути за студентите и малко над 10 минути за преподавателите.

Основни хипотези

Основната хипотеза на изследването беше, че вследствие на внезапното въвеждане на извънредното положение, както преподавателите, така и студентите, ще се чувстват недостатъчно подготвени за дистанционното обучение и ще изпитват технически затруднения поради недостатъчното познаване на системите за обучение, от една страна и непривичността на този учебен процес, от друга.

Другата хипотеза беше, че заради някои ограничения на дистанционното обучение като невъзможността за невербална комуникация, характерна за непосредствения контакт лице в лице и ограничеността на сесиите, които на практика изключват възможност за допълнително неформално общуване, дистанционното обучение ще създава дефицити и трудности както за преподаването, така и за усвояването на различни знания и умения.

Не на последно място, обучението зависи от техническата обезпеченост на участниците в него: достъп до устройства и добра интернет връзка. В условията на наложените строги ограничителни мерки заради извънредното положение тази техническа обезпеченост се оказва практически почти невъзможно да се „подобри“ (закупуване на нова техника, подобряване на връзката).

До голяма степен, получените резултати потвърдиха тези хипотези.

Кратък анализ на резултатите

В тази четвърта част от доклада предлагаме кратък анализ на резултатите, получени от всяка една от целевите групи - обект на изследването (преподаватели от СУ, студенти от СУ, студенти от НСА), и кратко обобщение на тези резултати на база всички участници. В края на текста са приложени разпределения на резултатите на всички зададени въпроси.

Анализ на резултатите на анкетата за преподаватели

1.1.Профил на извадката от преподаватели

В анкетата за преподаватели се включиха представители на 10 от всички 16 факултета на СУ, като основната част са от Философски факултет и Факултета по класически и нови филологии. Макар и основната част от анкетирания да са от хуманитарни факултети, в проучването се включиха представители и на факултетите изучаващи природни науки, както и на Юридически и Стопански факултет на СУ. Това създаде възможност да се получи достатъчно ясна картина за особеностите на процеса на

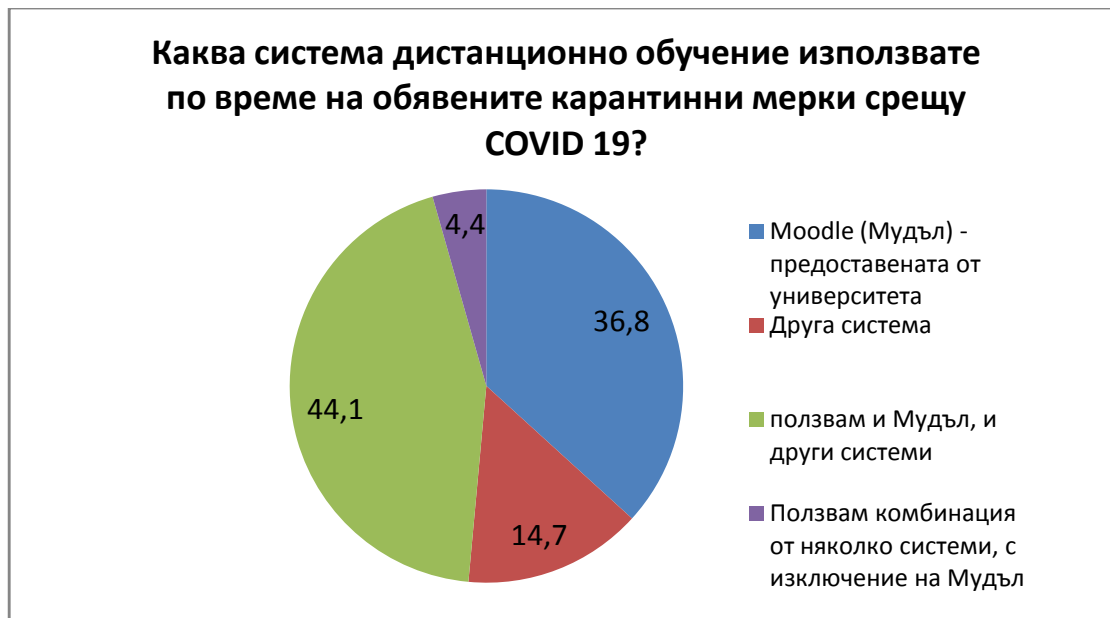
дистанционно обучение в университета по време на карантината. Както може да се види по-подробно в приложените таблици накрая на доклада, в анкетата са се включили преподаватели във всички форми на обучение(задочна, редовна и дистанционна-извън карантината) и в трите образователни степени(бакалавърска, магистърска, докторска).

1.2. Основни резултати от изследването на преподавателите

Резултатите от анкетата показват, че по-голямата част от преподавателите(над 80% от анкетираните) ползва - самостоятелно или в комбинация с други системи -основната система за дистанционно обучение в СУ – Мудъл.

Както се вижда и от следващите резултати, комбинацията от няколко системи за дистанционно обучение се прилага за компенсиране на някои проблеми с Мудъл. Това обяснява защо този отговор е преобладаващ. В тази връзка е важно да се уточни обаче, че от спонтанните отговори, записани в рубриката „Друго”, става ясно, че част от преподавателите (а също и от студентите) възприемат като част от процеса на дистанционно обучение предоставянето на ресурси извън тези платформи, например по имейл. Нещо повече, сред отговорите на студентите има и такива, които сочат този подход като използван за основен. Затова в отговора „ползвам и Мудъл, и други системи” вероятно се включват и такива отговори, независимо че въпросът за допълнителни платформи за обмен на ресурси беше зададен непосредствено след този в анкетата.

Графика 1

*Забележка: тук и на следващите графики резултатите са на база отговорили на съответния въпрос.

Най-често срещаният отговор за допълнителна платформа е електронната поща. Около една трета от анкетираните преподаватели обаче посочват, че почти не им се налага да ползват допълнителни платформи за обмен на ресурси, т.е. използваната от тях платформа покрива тези потребности.

Впрочем, едно от най-често посочваните предимства на Мудъл е именно лесната работа с ресурси. Другите две най-посочвани предимства са работата с виртуална класна стая и интеграцията със системата за администрация СУСИ (което дава възможности за генериране на списъци за достъп до курсове и т.н.). Над половината анкетираните преподаватели са посочили тези три предимства, които могат да се считат за ключови за тях при избор на Мудъл сред други системи за дистанционно обучение.

Трите предимства – лесна работа с ресурси, виртуална стая и интеграцията със СУСИ, са очевидно важни в учебния процес за преподавателите, поради което те ги посочват като основни предимства на системата. По различен начин изглеждат отговорите на двете групи анкетираните по повод на това, че системата е на български език. Докато студентите го посочват като важно предимство на Мудъл, малко над една четвърт от анкетираните преподаватели са го отбелязали като предимство.

Прави впечатление липсата на отговори, че студентите се ориентират лесно в системата, но причината за това едва ли е, че ориентирането в Мудъл масово се счита за един от недостатъците на системата (вж. графика 3). По-скоро вероятното обяснение трябва да се търси в друго – че преподавателите не са наясно как и дали студентите се ориентират лесно в системата. Това обстоятелство потвърждава допълнително необходимостта от едно разширено, диференцирано проучване на нуждите на двете групи, ползващи платформите за дистанционно обучение.

Графика 2

С оглед на посочените предимства, като цяло може да се направи заключението, че повечето преподаватели виждат предимства за работа с тази система, едва 11% са посочили, че не виждат такива. Това може да обясни и по-скоро положителната оценка, която те дават на системата – средна 6,6 в скала от 1 до 10. Медианната оценка е 7. Това означава, че 50% от участниците са оценили системата с трите най-високи възможни оценки.

Основният недостатък на Мудъл, заради който вероятно и средната на удовлетвореност не успява да достигне 7, е това, че работи бавно/забива. Този недостатък е посочен почти от 60% от анкетиранияте, докато останалите изброени недостатъци не събират и ¼ от анкетиранияте. Това позволява да направим заключението, че **подобряването на бързината на работа ще повиши значително удовлетвореността от системата.**

Графика 3

Бързината на работа, респективно, е посочена и като основно предимство за избор на други системи сред тези, които работят с такива. Друга причина, която те често посочват, е по-лесната комуникация със студентите. Трябва да се има предвид, че самата система Мудъл има немалко възможности за директна комуникация, но е възможно преподавателите (и студентите) да не познават тези възможности поради липсата на достатъчно документация и обучение за работа със системата.

Основните препоръки към системата Мудъл са свързани с посочените основни недостатъци, а именно подобряване на поддръжката, заради която Мудъл „забива”. Тези препоръки се дават и от преподаватели, които смятат, че Мудъл сама по себе си е добра система. Ето пример за една такава препоръка: „*Системата като цяло работи много добре. Разбира се, може да се инвестира повече - както в инфраструктура, така и в човешки капацитет, който да осигурява поддръжката и подкрепа на преподавателите*”.

Друга препоръка, която преподавателите дават, е да се осъвремени интерфейса на системата и да се подобри мобилната версия, като последното се отчита като ключово за ползването ѝ от студентите.

Освен Мудъл, една част от преподавателите ползват и други (само други) платформи.

Сред посочените други системи абсолютен фаворит е Зуум (Zoom) – тя е посочена от над 2/3 от използващите други системи. Зуум обаче е платена система с ограничени

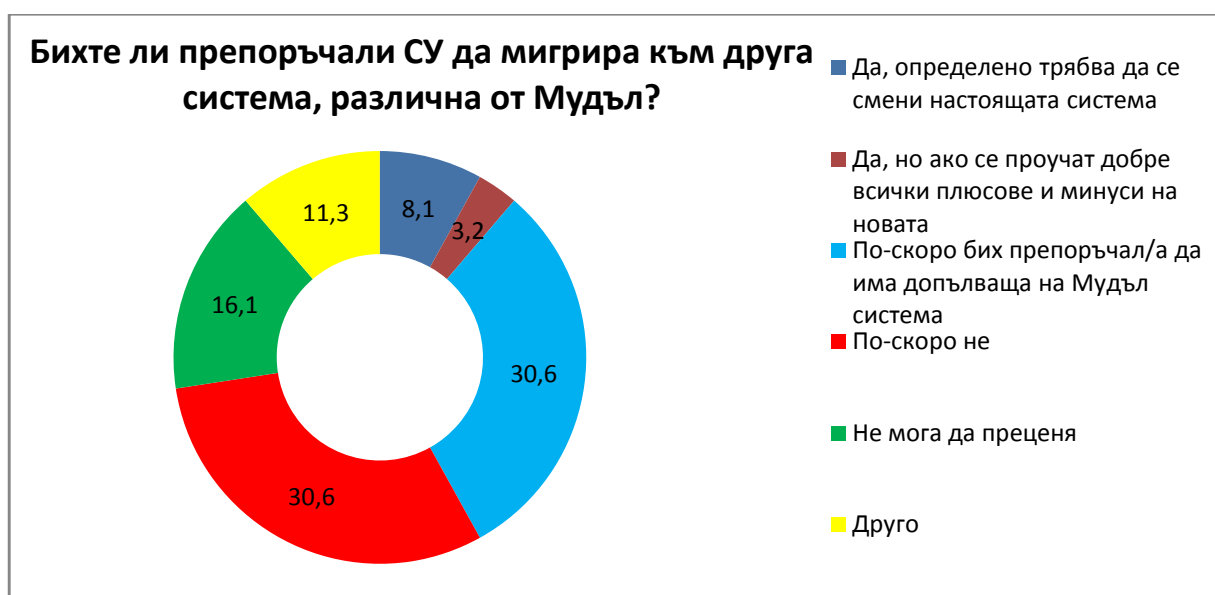
възможности за безплатна версия, което я прави неудобна за работа в безплатния й вариант (който позволява само 40 минутни сесии).

За разлика от Зуум, MS Teams е непопулярна сред преподавателите, въпреки че университетът разполага с абонамент за продукти на Майкрософт, включващ и достъп до тази платформа. Трудно е да се каже дали това се дължи на неинформираността на преподавателите за този достъп, или те не използват тази система по някакви други причини. По-вероятно изглежда първото допускане – че преподавателите не са информирани за подобна възможност, тъй като по-голямата част от ползващите алтернативни на Мудъл платформи споделят, че използват безплатната им версия, защото иначе това би означавало да инвестират лични средства в дистанционното обучение (а случаят с MS Teams не такъв, тъй като абонаментът е вече платен).

В същата връзка следва да се уточни, че въпросът дали университетът трябва да ползва платени платформи или да се придържа към безплатните системи с отворен код, не беше обект на интерес на пилотното изследване. Въпреки това, в някои отворени (спонтанни) отговори това предимство беше изрично посочено. **Това дава основания да се приеме, че в бъдеще, в едно по-машабно проучване следва да се засегне и този въпрос, доколкото по същността той е въпрос по-скоро на стратегическо и идеологическо решение (т.е. дали да се ползват приоритетно програми с отворен код или не), а не толкова на технологични и финансови възможности.**

Все пак, може да се твърди, че преподавателите са по-скоро доволни от Мудъл, не само на база на относително високата средна оценка на удовлетвореност, а и с оглед на това, че повечето от тях не препоръчват смяна на системата: препоръчващите смяна са около 16% от анкетиранияте. Преобладават отговорите за запазване на Мудъл-самостоятелно или за осигуряване на алтернативни варианти за „подпомагане” на Мудъл.

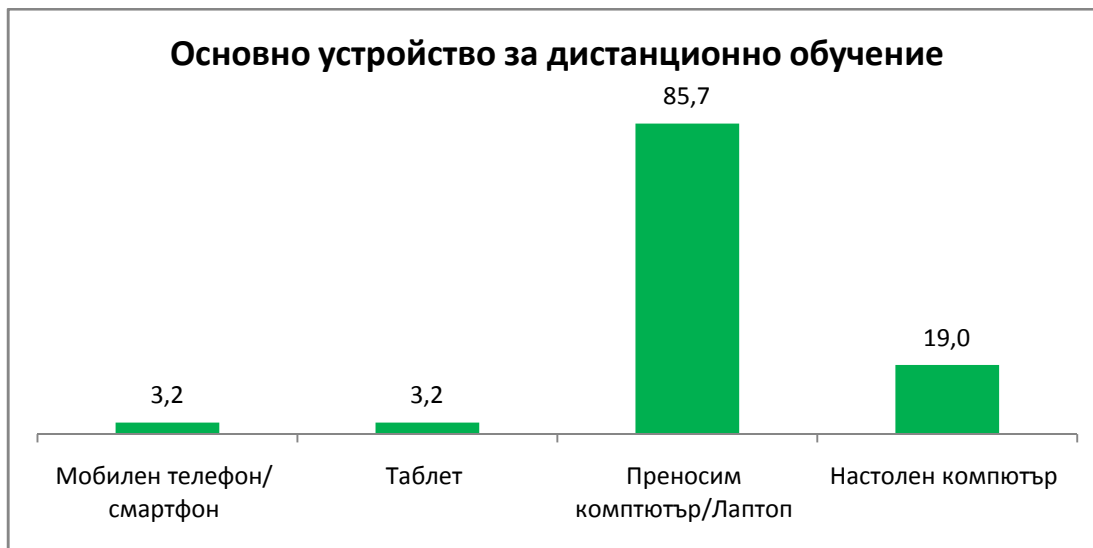
Графика 4

Част от мотивацията за запазването на системата се съдържа в отговорите „Друго”: от една страна, в тях са изтъкнати предимствата на Мудъл, от друга са изказани опасенията, че основният проблем с поддръжката би могъл да се появи и при смяна на платформата с друга.

С оглед на технологичната обезпеченост на дистанционното обучение може да се направи заключението, че преподавателите ползват компютри (преносими или настолни) като основен „инструмент” в дистанционното обучение. Поне сред анкетиранияте, достъпът до устройства за дистанционно обучение не е проблематичен, тъй като при над 80% от тях основното устройство за обучение не е споделено (т.е. ползва се само от преподавателя), а само 6% споделят всичките си устройства за дистанционно обучение.

Графика 5

Наличието на подобен вид техника не е гарант за пълноценно използване на възможностите за дистанционно обучение: от една страна, наличието на лаптоп не гарантира, че може да се използва опцията за микрофон (т.е. за директен контакт), от друга страна, стои проблемът с технологичните възможности на самите машини, което също може да създаде трудности при дистанционното обучение.

Отделно от това, малко над половината от преподавателите споделят, че качеството на връзката им е достатъчно добро за дистанционно обучение. При около 14% обаче срещат затруднения/ограничения от различен характер, включително и ограничен пакет бърз трафик, което също може да доведе до затруднения. Около 30% определят качеството на връзката си като задоволително. Макар че качеството на връзката е вторичен фактор при качване на ресурси, отговаряне на имейли и др., за пълните възможности на дистанционното обучение, включително сесии на живо (виртуална класна стая), качеството на интернет-връзката може да се окаже решаващо.

По отношение на дистанционното обучение, независимо от платформите, на които е проведено, преподавателите по-скоро не могат да се обединят около едно ясно изразено предимство. Като че ли гъвкавостта на графика, с което е свързано и пестенето на време, са най-често споменаваните предимства.

Свободата на общуване от всяко място също може да се причисли към аргументите в полза на гъвкавостта на графика.

Графика 6

Събирането на ресурсите на едно място също е от значение за този начин на обучение. Ето пример за такъв отговор: „Платформата функционира като репозиториум и цялото учебно съдържание - дори и на занятията в реално време (ако са записани!) - остава достъпно и прегледно за студентите по всяко време”.

Интересен е аргументът, че обучението подобрява връзката със студентите и те са по-активни в него. Става дума за това, че повече студенти (при съответните технически възможности) могат да се включат във виртуалните класни стаи или да дадат обратна връзка по друг канал.

Тези, които заявяват категорично, че тази форма няма предимства пред стандартното обучение, са около 11%.

Специфичен е отговорът, че дистанционното обучение дава възможност да се продължи учебния процес по време на карантина. В известен смисъл може да се твърди, че тези преподаватели не намират особени предимства на този начин на обучение, но предвид извънредните обстоятелства в момента, то е приемлив компромис. Този отговор в доста по-малка степен се срещаше при двете групи студенти, затова и не е представен на съответните графики за изброените от тях предимства.

По-голямо единодушие сред анкетираните преподаватели има по въпроса за недостатъците на дистанционното обучение: по-голямата част смятат, че липсата на жив контакт е най-големият проблем, тъй като това затруднява комуникацията. Преподавателите изтъкват, че невербалната част на комуникацията се губи при дистанционното обучение (тук не е споменато дали това е заради липса на видеовръзка или защото при дистанционно обучение дори и с видеовръзка е трудно да се „регистрира” невербалната комуникация).

Графика 7

Един от анкетираните дава следния пример за проблема с липсата на жив контакт: „щото ако питате: "Разбрахте ли", почти никой няма да отговори с "не", но ако видите някой да се мръщи, можете да реагирате)".

Друг проблем е липсата на възможност за неформално общуване, което се дължи по-скоро на времевата ограниченост на сесиите: това създава, от една страна, подреденост на графика, но от друга, намалява възможностите за неформална комуникация, която според анкетираните преподаватели е ключова за усвояване на материала.

Както се вижда и от графиката, част от преподавателите смятат че дистанционното обучение всъщност демотивира студентите, въпреки че други са го посочили като мотиватор за по-активната им работа. Очевидно, за да се отговори еднозначно на този въпрос, е необходим по-детайлен анализ, като се вземе под внимание и мнението на самите студенти.

Изпитването също може да се окаже „препъни-камък” в дистанционното обучение поради посочените ограничения, въпреки че относително малък дял от преподаватели са го посочили като проблем, защото по времето на провеждане на анкетата, краят на семестъра все още беше далеч, т.е. текущото оценяване е спорадично.

Трябва да се отбележи също, че само един преподавател е посочил категорично, че тази форма на обучение няма недостатъци.

Въпросите за предимствата и недостатъците на дистанционното умишлено бяха оставени отворени за спонтанни отговори с цел осигуряване на максимално автентична и възможно повече информация за мнението на преподавателите за дистанционното обучение.

Един от анкетираните обобщава недостатъците на този вид обучение по следния начин: „1) Има типове упражнения в практическите курсове, които не могат да се проведат качествено дистанционно. 2) Техническите проблеми. 3) Половината студенти не разполагат с достатъчно добри условия за участие в дистанционното обучение от домовете си!”

В графика 8 е представено мнението на преподавателите за някои твърдения, свързани с дистанционното обучение по принцип.

Графика 8

От графиката се вижда, че като цяло преподавателите са на мнение, че дистанционното обучение по принцип е подходящо за допълваща форма на обучение, но далеч не е подходящо за всички специалности в университета. Едва 22% са на обратното мнение, т.е. че дистанционното обучение трябва да бъде приоритетната форма на преподаване в СУ.

В този план един от анкетирания е пояснил така това мнение в допълнителните препоръки накрая на анкетата: „*Разумно е да се развива и по-нататък дистанционната форма на обучение, но трябва да се има предвид, че тя не може да замести пълноценно традиционната*”.

Според малко над половината от анкетирания преподаватели, дистанционното обучение се реализира по-добре в задочна форма (тук става въпрос за дистанционното обучение изобщо, а не по време на извънредното положение).

Делът на преподавателите, които смятат че дистанционното обучение е подходящо за лекции е сходен с този на подкрепящите твърдението че то е подходящо и за упражнения (малко под 50%). Оттук може да се направи извод, че преподавателите не смятат, че дистанционното обучение е по-ефективно /по-малко ефективно в едната или в другата форма на преподаване, очевидно неговата приложимост, според тях се определя от други фактори.

Най-слабата приложимост на дистанционното обучение според преподавателите е при практиките, включително и тези извън лаборатория.

В допълнителните препоръки,които преподавателите имаха възможност да посочват на края на анкетата, също неколккратно е подчертано, че дистанционната форма може да бъде само допълваща форма на обучение и че понастоящем в СУ тя все още не е развита до пълните си възможности. Обучението за работа със системата също е от ключово значение за използването на пълните ѝ функционални възможности.

Анализ на резултатите на анкетата за студенти от СУ

1.3.Профил на извадката от студенти от СУ

В анкетата за студенти от СУ се включиха представители на 11 от всички 16 факултета на СУ, като основната част са от Философски и Биологически факултет. Макар и основната част от анкетирания да са от хуманитарни факултети, има представители и на факултетите по природни науки, Юридическия и Стопанския факултет, като по този начин беше създадена възможност да се получи достатъчно разнообразна картина за особеностите на процеса на дистанционно обучение по време на карантина в СУ.

Както може да се види в приложението, в анкетата са се включили студенти и от редовна, и от задочна форма на обучение от различни курсове, включително в магистърска степен и докторска степен. Все пак, основната група са студенти от бакалавърска степен, редовно обучение.

1.4. Основни резултати от изследването на студентите от СУ

Анкетираните студенти използват/се налага да използват множество платформи (в повечето случаи поне две), като най-често използваната, разбира се, е Мудъл.

За 68% от тях това е основната използвана платформа, а над 90% от студентите работят/са работили и с нея, което съвпада и с отговорите на този въпрос на преподавателите (за които Мудъл също е най-често използваната платформа).

Зуум е следващата по популярност платформа, но тя се използва като основна в обучението на едва 17% от студентите, а сред анкетираните студенти само един е посочил че използва MS Teams.

Графика 9

За онези, които са посочили, че не са използвали досега такава платформа, не трябва да се смята, че изобщо нямат процес на дистанционно обучение по време на карантината, защото, както споделят и в спонтанните отговори и други студенти, при част от дисциплините процесът се състои основно в прашане на ресурси (лекции, текстове и други материали), което не налага ползването на платформа за дистанционно обучение.

При спонтанните отговори също става ясно, че поради различни причини, част от преподавателите не провеждат дистанционни занятия. В този смисъл при бъдещо разширяване на обхвата на проучването е важно да се изследва каква част от занятията не се провеждат онлайн и по какви причини. Такива причини могат да са: я невъзможност за провеждането им (например, при някои видове практически упражнения), технически ограничения или други фактори, които възпрепятстват преподавателя (например, ако той е нещатен, хоноруван и поради това не разполага с достъп до платформата).

При над 76% от студентите като платформа за допълнително предоставяне на ресурси се използва електронната поща, а 14% споделят, че обучението им се извършва изцяло в платформата за дистанционно обучение. В този план разпределението на отговорите на студентите отново следва тенденцията при тези на преподавателите.

Що се отнася до предимствата на платформата Мудъл, има известна разлика между студентските и преподавателите отговори. Студентите също смятат, че основното предимство е свързано с ресурсите на обучение (за тях, разбира се, въпросът се разглежда от „другата страна”, а именно като лесно сваляне и достъп до ресурси).

От друга страна, те изтъкват като предимство, че системата е на български език, за разлика от преподавателите, за които изобщо не е важен фактор.

Графика 10

За част от студентите предимство е и относително лесната регистрация/логване. Тук трябва да се има предвид, че обвързаността със системата за администриране СУСИ би трябвало да подсигури тази лесна регистрация. От друга страна, в тази насока очевидно все още има проблеми, които пречат на повече студенти да посочат това като вероятно предимство на Мудъл. Разучаването в повече детайли на тези проблеми излиза извън рамките на настоящия анализ.

Едва 12% заявяват, че системата няма предимства, но и сходен дял са на противоположното мнение - че няма недостатъци. Като цяло, в сравнение с преподавателите, студентите са по-критични към недостатъците на Мудъл.

Основното оплакване при тях, както при преподавателите, е, че тя работи бавно/забива. Затруднения в комуникацията с колеги /преподаватели също са посочени като недостатък от около една трета от анкетираните студенти. Друга една трета

изтъкват като недостатък ориентирането в менюто на курсовете. Общото между тези проблеми е затруднения в използването на някои функционалности на Мудъл.

Въпреки че системата има разнообразни опции за чат : индивидуални и групови, както и възможности за общуване в приложението за виртуална класна стая, напълно е възможно студентите просто да не познават достатъчно добре опциите на работа в Мудъл. В това отношение известен минимум инструкции за работа или обучения за работа с платформата биха могли да „подобрят” мнението на студентите за нея. Тази препоръка за обучения/документация за Мудъл беше спомената и от някои от анкетирания преподаватели.

Графика 11

Не е маловажно и как студентите оценяват мобилната версия на тази система. Предвид че доста по-голям дял от тях (в сравнение с преподавателите) ползват мобилния си телефон като основно устройство за дистанционно обучение (вж. по-долу), за тях не е без значение дали една система има добра мобилна версия или не, за да я оценят като добра за работа.

Това може да се заключи и от отговорите на студентите, които използват като основна платформа друга, различна от Мудъл, система за дистанционно обучение. Макар че тези студенти на брой са само 50, т.е. по-малко от $\frac{1}{4}$ от цялата извадка, техните отговори за предимствата на другите системи могат да служат за отправна точка при анализа на това което за тях е важно в една платформа за дистанционно обучение. Като първо предимство се откроява това, че тези платформи работят добре/не забиват (посочени от малко под две трети от тези студенти). От значение е и добрата комуникация с другите студенти и с преподавателите, а също и добрата мобилна версия.

Основните препоръки към системата Мудъл, дадени от студентите, са свързани именно с посочените от тях недостатъци: да се оправи поддръжката и системата да не забива, да има по-добра мобилна версия и също повече интуитивност на менюто (но както вече беше отбелязано, възможно е тази препоръка да е дадена, защото липсва обучение за работа с Мудъл). Както и при преподавателите, и при студентите се срещат препоръки за осъвременяване на интерфейса на Мудъл.

Средната оценка на студентите за Мудъл като цяло е 6,1 в скала от едно до десет, т.е. може да се твърди, че оценката им е по-скоро неутрална. Тя е малко по-ниска от преподавателската (включително и медианната оценка, която за студентите е 6, е по-ниска от преподавателската). От друга страна, не може да се твърди, че оценката им е значително по-ниска, т.е. студентите са значително по-недоволни. Както се вижда от спонтанните отговори, включително и от препоръките които те дават, много от тях осъзнават че основният проблем, т.е. „забиването” на Мудъл, може да се отстрани чрез по-добра поддръжка на системата, при което тя ще бъде по-добра и лесна за използване.

Средната оценка, която студентите дават на другите платформи, е по-висока, но в случая тя не може да се счита за релевантен измерител: от една страна, студентите, които ползват за основна платформа друга система, са доста по-малко, от друга, самите системи са достатъчно много на брой, за да се направи категорично заключение за коя от тях оценката на студентите е най-висока.

На следващата графика са отразени предпочитанията на студентите за основна използвана платформа. На първо място е поставена Мудъл, а след нея Зуум.

Графика 12

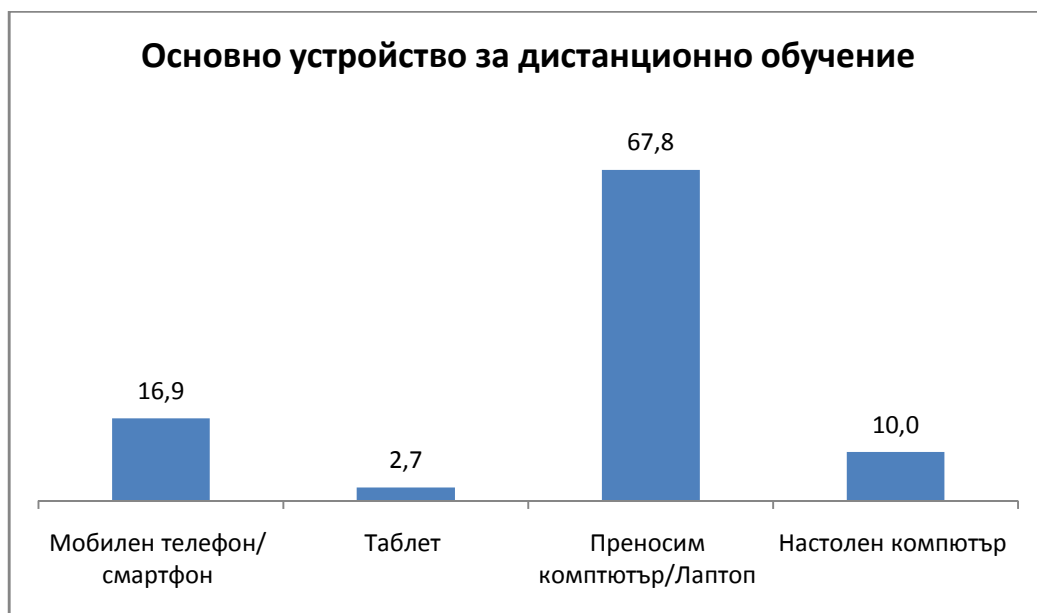

Това подреждане не е изненада, след като това са най-често използваните платформи. Трябва да се отбележи обаче, че Зуум се използва като основна платформа в обучението на доста по-нисък дял студенти от тези, които я предпочитат като основна,

докато при Мудъл съотношението е обратното. Интересен казус тук е MS Teams, тъй като в първия въпрос само един студент е посочил, че изобщо го използва, а като предпочитана платформа е посочен от 9 души. Този парадокс е лесно обясним, ако се вземе предвид факта, че платформата понастоящем се използва за дистанционно обучение в средното образование, т.е. възможно е тези студенти да познават платформата покрай свои роднини/познати, които работят с нея, независимо че в СУ тя очевидно е слабо популярна.

Обезпечеността на студентите с устройства и добър достъп до интернет е ключова за участието им в дистанционното обучение.

Графика 13

Както се вижда и от графиката, основното използвано устройство, както и при преподавателите, е лаптопът, но студентите в много по-голяма степен използват мобилния си телефон като основно устройство (при преподавателите този дял е едва 3%). Това не е учудващо, тъй като в някои занятия студентите са само слушатели или дискусанти и не се налага да са обезпечени с голям екран или специализиран софтуер. За сметка на това, в значително по-малка степен, отколкото при преподавателите, те използват като основно устройство настолен компютър.

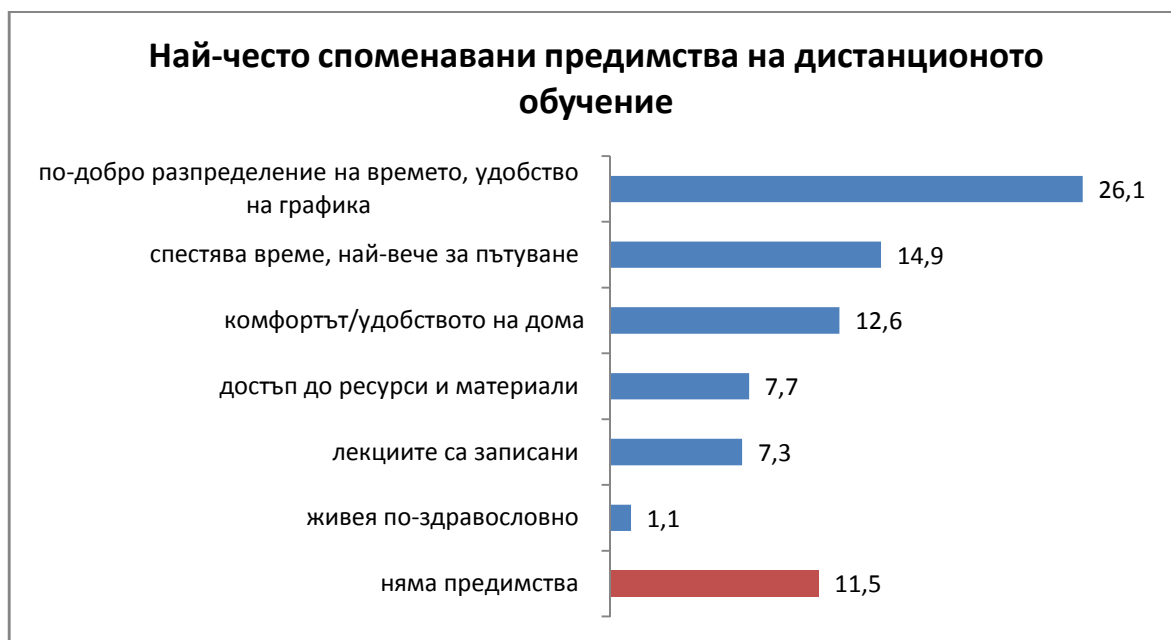
Около 2/3 от студентите посочват, че устройствата им за дистанционно обучение не са споделени, за 14% обаче е споделено основното им устройство или всички устройства. Споделянето на устройствата е проблем, доколкото може чисто физически да възпрепятства присъствието на студентите на някои занятия (поради това, че по същото време устройството се ползва от друг човек), а това обезсмисля и едно от предимствата на дистанционното обучение – студентите да присъстват в час, дори и да не са на място в университета.

При студентите, в сравнение с преподавателите, е относително по-нисък дялът и на тези, които твърдят, че нямат проблем с качеството на връзката. Около 16% посочват различни проблеми с качеството на връзката (включително ограничен трафик пакет на бърза скорост). Като цяло, разпределението на отговорите на този въпрос не се различава съществено от ситуацията при преподавателите. Казано с други думи, не може да се твърди, че по-голямата част от студентите не изпитват проблеми с техническото подsigуряване на дистанционното обучение.

Всъщност именно техническите проблеми (от различен характер) са посочени като основен недостатък, възпрепятстващ дистанционното обучение (вж. графика 15).

А най-често споменаваното предимство на дистанционното обучение от страна на студентите е, че могат да разполагат с времето си и да го преразпределят по-удобно, след като не се налага да присъстват физически в университета. Това се оказва особено важно за работещите студенти и тези със семейни задължения.

Графика 14

Свързан донякъде с този е и аргументът че дистанционното обучение пести време, като повечето посочили този аргумент уточняват, че при обучение на място се губи твърде много време в пътуване. Немаловажно за студентите се оказва и това, че са в комфорта на дома си: не само заради условията, в които могат да присъстват на занятията, а и по отношение на стреса. Ето какво казва по този повод един от анкетираните: „*Можеш да станеш 5 мин преди началото на лекцията и да стоиш по пижама в уюта на собственото си легло по време на лекцията, което дава повече време да се подготвиш, да четеш допълнително, да разполагаш около себе си с всичките ти необходими материали.*”

Освен това, някои от студентите изтъкват, че могат да извършват други дейности по време на обучение като пушене, ядене и т.н., които по време на стандартен учебен процес биха били неуместни или невъзможни.

Важен е също достъпът до ресурси: в някои случаи се има предвид достъпът до материали изобщо, в други се изтъква, че възможността за записване на лекциите е улеснение за по-късни справки и повторно прослушване.

Ето пример за такъв отговор: „Имаш всички нужни материали и ако изпуснеш нещо - лесно навакваш; възможността да записваш лекцията и да си я пуснеш когато искаш да си припомниш нещо”.

Все пак около 11% смятат, че дистанционното обучение няма предимства пред стандартния учебен процес. Доста по-малко (около 5%) са онези, които смятат, че няма недостатъци.

Графика 15

Като основен недостатък на дистанционното обучение, при студентите от СУ, както и при преподавателите, се явява комуникацията. При това студентите изтъкват, че не става въпрос само и единствено за обратната връзка с преподавателите, а и за комуникацията с други студенти, която е важна за доразбиране и усвояване на материала, а не само като възможност за социален контакт. Един от студентските спонтанни отговори обяснява в пълнота проблема на дистанционната комуникация: „Не смятам, че е добра връзката преподавател-студент. В опитите да се проведе семинар ни питат въпрос и всички мълчим (от липса на микрофон, срам или непукизъм)”.

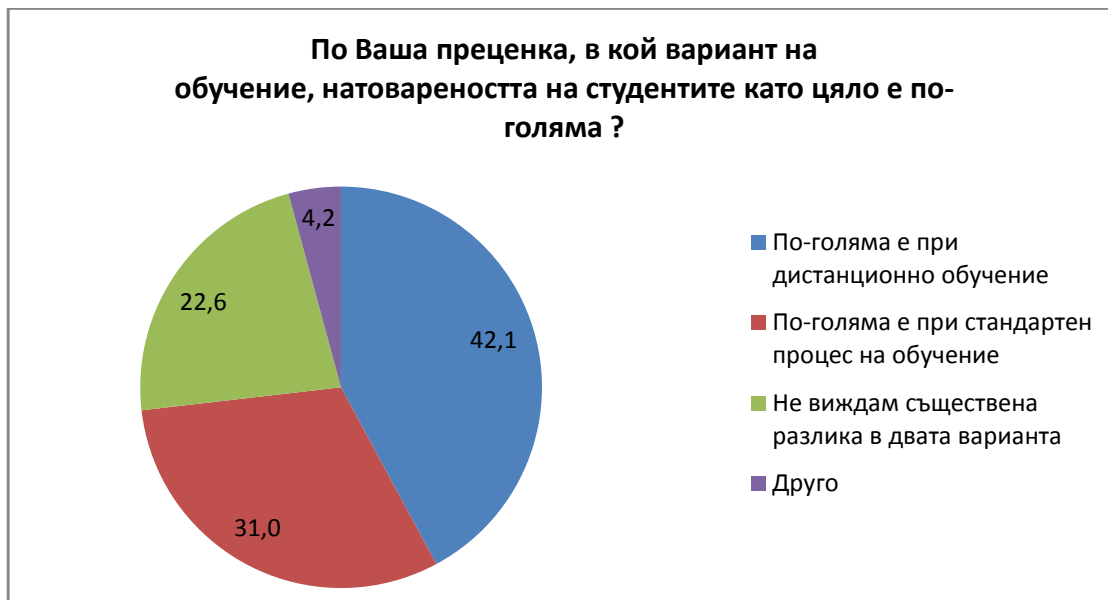
Донякъде свързан с горепосочения е и недостатъкът, който се нарежда на второ място: липсата на жив контакт, отново не само с преподаватели, но и с другите студенти. Като

основно предимство на живия контакт и тук, както и при преподавателите, се посочва невербалната комуникация, която при дистанционното обучение липсва/трудно може да се „усети“. Така се затрудняват допълнително обратната връзка и разбирането на преподаваната материя.

Техническите проблеми са изтъкнати като пречка за осъществяването на дистанционното обучение въобще. Като проблематични са посочени не само сривовете на платформите и произтичащите от това затруднения, а изобщо зависимостта на дистанционното обучение от определени технически ресурси за неговото провеждане. В този план стандартният учебен процес е оценен като по-гъвкав.

Друг недостатък, който студентите изтъкват, но който не е споменат дори и индиректно от преподавателите, е по-голямото натоварване в процеса на дистанционно обучение. Част от студентите смятат, че в сравнение с традиционното обучение, в момента те получават много повече задачи и материали за усвояване. Част от тях отдават това на „орязаната“ комуникация поради това, че връзката с преподавателите е индиректна и преподавателите смятат, че студентите не взимат достатъчно участие в образователния процес, поради което им възлагат повече задания. Както например твърди един от анкетираните: „Преподавателите дават повече задачи, които да им пращаме, за да са сигурни, че учим, понеже присъствието в онлайн занятия без камера, ги кара да мислят, че не полагаме достатъчно усилия“.

Графика 16

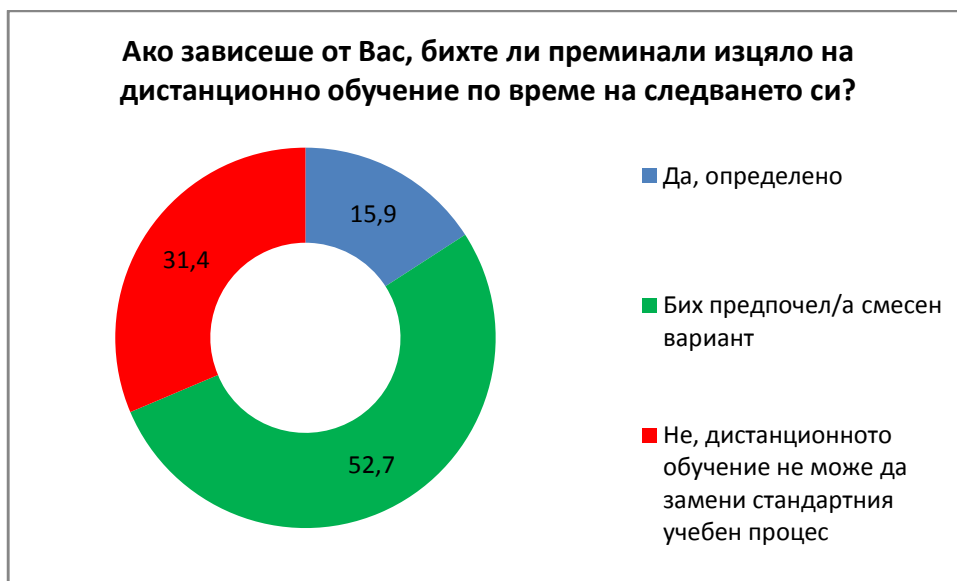
Въпросът за натовареността на дистанционното обучение спрямо стандартното беше зададен и директно на всички студенти. Както се вижда и от графика 16, макар да няма ярко изразено единодушие, все пак повече студенти смятат, че натовареността при дистанционното обучение е по-голяма. В отговорите „Друго“ някои посочват мотива за колебанието си: по част от дисциплините в действителност имат по-голямо натоварване в сравнение с преди, докато при други е точно обратното, а трети дори не се провеждат.

За да се изясни този въпрос, в едно бъдещо проучване е необходимо по-детайлно да се анализира в какъв процент от дисциплините натоварването е по-голямо в сравнение със стандартния учебен процес.

Наличието на проблем с провеждането на дистанционното обучение по някои дисциплини е споменато и в спонтанните отговори. Някои студенти заявяват, че по определени дисциплини са оставени на самообучение, тъй като от преподавателите получават само материали за четене или самоподготовка, но няма реален процес на обучение. Други посочват, че някои преподаватели не участват в този процес под никаква форма. Тук не става ясно, дали студентите имат предвид, че според преподавателите дисциплината не е възможно да се води онлайн или има други причини за това.

На фона на изтъкнатите недостатъци не е чудно, че безусловните привърженици на дистанционното обучение сред студентите са малко: около 16% , а почти двойно са на противоположното мнение.

Графика 17

Все пак по-голямата част от студентите предпочитат смесен вариант, при който могат да се възползват от едно от основните изтъкнати предимства на дистанционното обучение: лесния достъп до ресурси онлайн, но да имат и стандартния учебен процес.

Основните препоръки които студентите дават са свързани с подобряване на техническите възможности на системата за дистанционно обучение, намаляване на свръхнатовареността и адаптиране на програмата на курсовете към дистанционно обучение. Все пак студентите са наясно, че това изисква влагането на много ресурс от страна на преподавателите, ето защо получихме и такава обратна връзка: *"Поздравявам преподавателите за бързата адаптация към този вид учебен процес. Според мен той несъмнено не е оптимален - четенето на лекции от pdf файлове няма нищо общо с преподаването в аудитория. За да върви добре, според мен е необходимо всеки един*

преподавател да води лекции или семинари на живо (тоест в реално време било то в мудар, било то в зуум), а да не разчитат само на лично четене на лекции или четене не семинарни текстове, към които да отговаряме самостоятелно. Към този момент аз и мои колеги усещаме пропуски и въпреки това се изисква от нас да изпращаме отговори, в които не се чувстваме уверени”.

Анализ на резултатите на анкетата за студенти от НСА

1.5. Профил на извадката от студенти от НСА

Включването на тази извадка от студенти е ключово като база за сравнение с обучението в СУ, тъй като обучението в НСА в най-голяма степен е свързано с провеждането на практически занятия на живо (за факултетите Спорт и Педагогика). Въпреки това, във висшето училище има възможности за провеждане на дистанционно обучение, нещо повече, има разработена собствена платформа за такова, затова и част от въпросите, зададени на тези студенти касаят именно тази платформа.

Основната част от анкетираните студенти са от факултетите Спорт и Педагогика. Има и петима студенти от факултета Обществено здраве, здравни грижи и туризъм . По-голямата част от анкетираните студенти са от първи, втори и трети курс бакалавърска степен, значително по-малко са тези от четвърти курс, както и следващите в магистърска степен. За съжаление, изследването не успя да обхване студенти от специалността Кинезитерапия, която има много специфичен профил на обучение: учебния план на тази специалност липсват спортни дисциплини, а акцентът е поставен върху медико-биологичното направление.

1.6. Анализ на резултатите от изследването сред студенти на НСА

Както и се очакваше в началото, собствената платформа за дистанционно обучение в НСА (ПДОНСА) е онази, която студентите най-често ползват/им се налага да ползват в обучението си и която е утвърдена на ниво институция/висше училище.

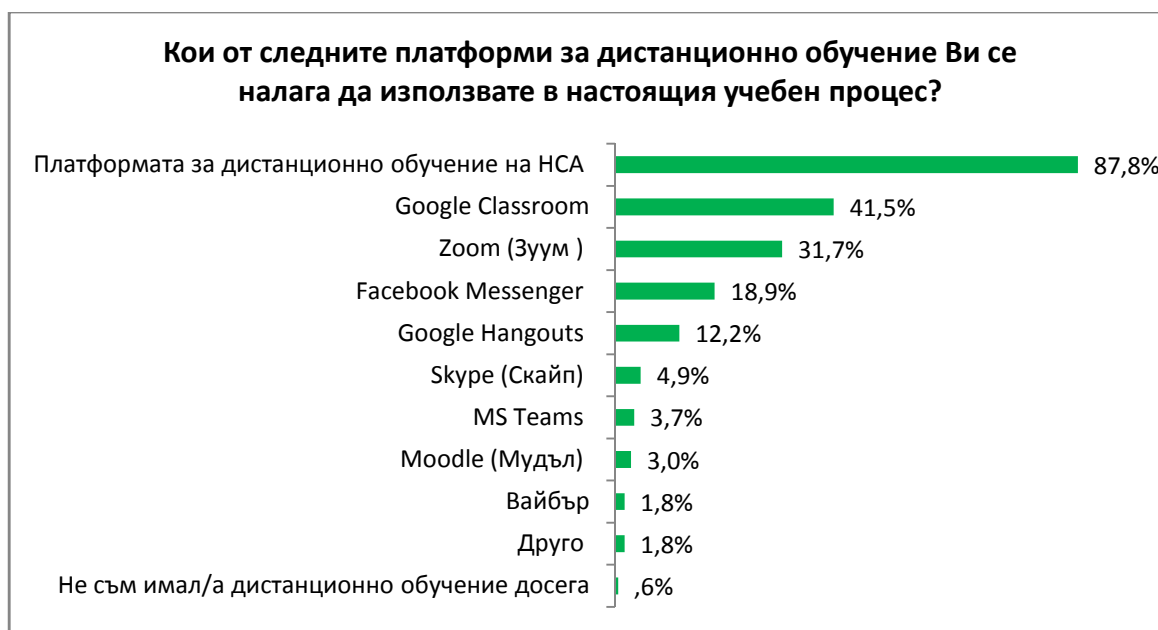
Следващата най-използвана е платформата на Гугъл за виртуална класна стая, Google Classroom, а Зуум е на трето място. Мудар не е популярна платформа сред анкетираните студенти на НСА, което обяснимо, предвид че висшето училище не я поддържа.

Въпреки че имаше очаквания повече студенти да изберат този отговор, под 1% от анкетираните са заявили, че досега не са имали никакво дистанционно обучение. Това доказва че въпреки обективните трудности, в НСА са създадени достатъчно възможности за провеждането на такова обучение.

Макар че някои студенти отчитат като голям дефицит на обучението от разстояние невъзможността за практически упражнения по спортните дисциплини (вж. по-долу) , по спортно-педагогическите и други дисциплини такова обучение се провежда.

ПДОНСА е основната платформа за обучение за над 2/3 от анкетираните студенти от НСА.

Графика 18

Макар и популярни, платформата Зуум и платформата за виртуална класна на Гугъл се използват по-скоро като помощни/допълнителни, тъй като общо под 15% от студентите са казали че някоя от тях е основната им платформа за обучение.

Под 5% са тези, които заявяват че нямат основна платформа, защото преподавателите им използват множество различни платформи. При студентите от СУ този дял е малко по-висок.

Както и при студентите от СУ, така и при тези от НСА електронната поща се оказва най-честият канал за разпространение на допълнителни ресурси. Около 1/5 от анкетираните студенти от НСА заявяват че цялото обучение протича в платформите, които ползват и не се налага ползване на допълнителна платформа за обмен на ресурси като споделено пространство (Google Drive, Dropbox) или електронна поща.

Като основни предимства на ПДОНСА студентите посочват че е на български език, че ресурсите се свалят лесно и регистрацията е лесна. Сравнително висок процент са и онези, които са заявили че ориентацията в ресурсите също е лесна. В този план може да се заключи че това са характеристики важни за студентите по принцип, тъй като студентите от СУ посочват сходни характеристики на платформата Мудъл като нейни предимства.

Важно предимство на платформата с оказва и възможността за споделяне на ресурси, тук посочено от 40% от анкетираните студенти.

Графика 19

Като основен недостатък се посочва, че системата работи бавно (над 80% от анкетираните смятат така). Малко под половината смятат че достъпът до нея е затруднен, което до известна степен влиза в противоречие с посоченото по-горе предимство за лесна регистрация и достъп (вход). Би могло да се предположи, че или студентите не са единодушни по този въпрос или по-скоро разбират проблема със затруднения достъп като свързан с бавната работа на платформата а не с усложнения, свързани с логването/влизането в системата по принцип.

Графика 20

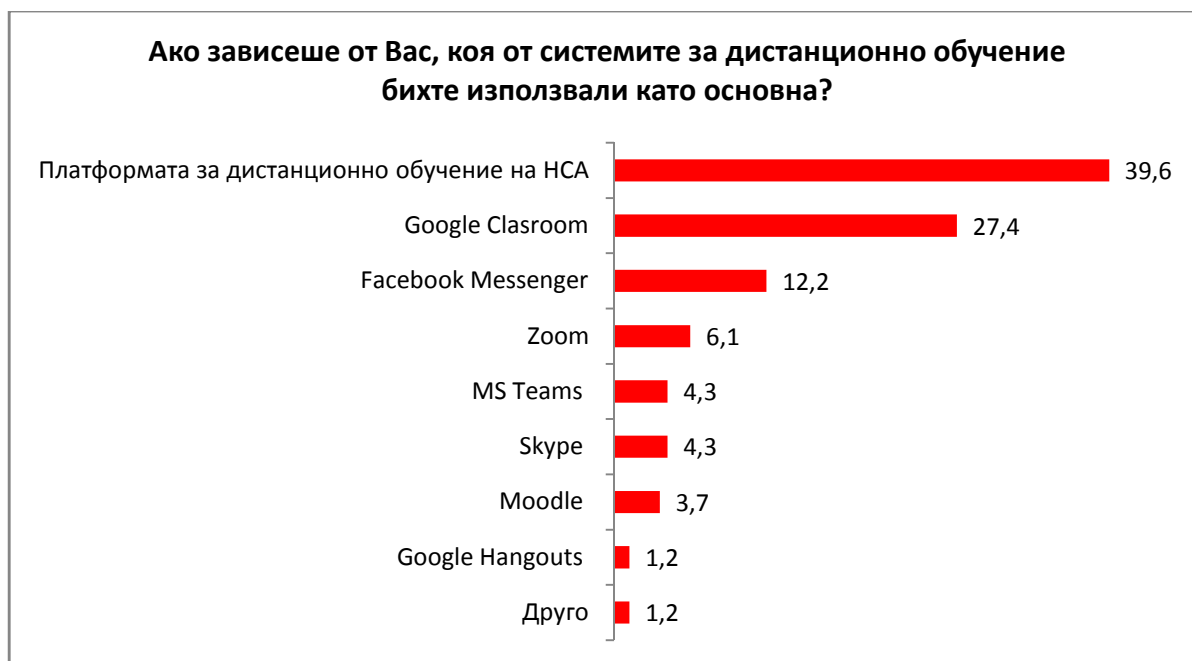
Под 10% са тези, които не виждат предимства на системата на НСА, от което може да се заключи че мнението на студентите за нея е по-скоро положително.

Първото предположение е подкрепено и от спонтанните отговори относно препоръките към системата, тъй като те се въртят основно около проблемите с поддръжката ѝ и невъзможността да бъде достъпена с часове. Според някои студенти, това затруднява и изпитването чрез системата, тъй като по време на изпит е възможно системата да „изхвърли“ студента и по този начин изпитът да не бъде завършен.

Средната оценка на системата като цяло се движи около 6 в скала от 1 до 10, което ще рече че оценката на студентите е неутрална (нито висока, нито ниска). Медианната оценка също е 6 (т.е. половината студенти са дали оценка на ПДОНСА под и около 6) и причината за това е вероятно най-често споменавания недостатък, бавната ѝ работа.

Въпреки че студентите, ползващи различна от ПДОНСА система са твърде малко на брой, за да се направи подробен анализ на техните отговори, трябва да се вземе предвид, че стабилността на системата и лесното използване са важни предимства за алтернативните системи. Някои студенти изтъкват като предимство и добрата мобилна версия. Това че самата ПДОНСА няма мобилна версия, не е изтъкнато като проблем от повечето анкетирани, но като се има предвид какъв дял от студентите ползва мобилния си телефон като основно/допълващо средство за дистанционно обучение (вж. по-долу), това също би могло да се окаже по-сериозен недостатък на ПДОНСА.

Графика 21

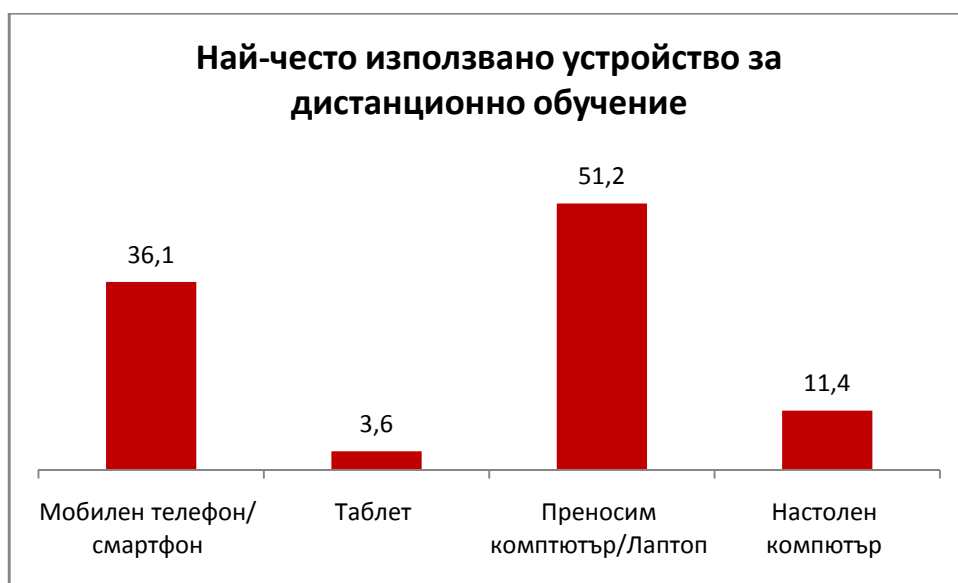
Запитани коя система биха избрали като основна, около 40% от онези, които са имали дистанционно обучение в НСА биха предпочели собствената платформа на висшето училище. Макар че се използва като основна при под 10% от анкетираните, почти 30% от тях биха предпочели Google Classroom като основна платформа. На практика над 2/3

от ползващите изобщо тази платформа искат тя да е основна, докато при ПДОНСА съотношението е доста по-неблагоприятно.

Както вече се спомена горе, трудностите при работа с платформата най-вероятно влияят върху това че значително по-малко хора искат тя да е основна в обучението им.

Техническото обезпечаване също е важно за нормалното функциониране на процеса на дистанционно обучение. Както се вижда и от графиката, най-често студентите от НСА използват преносим компютър като основно устройство за дистанционно обучение. Смартфонът се използва от малко над 1/3 от тях, което е най-високият дял, в сравнение с останалите две групи анкетирани.

Графика 22

Възможно е този висок дял на използване на смартфоните като основно устройство да се дължи на спецификите на дистанционното обучение в това висше училище.

Около 60% заявяват че не споделят нито едно от устройствата си за дистанционното обучение с други членове на домакинството, но малко над 1/4 споделя основното или всички устройства, което също е най-високият дял в сравнение с останалите две групи анкетирани. Споделянето на устройствата може да се окаже сериозна пречка за осъществяване на пълноценен процес на дистанционно обучение.

Все пак, по отношение на качеството на връзката при студентите от НСА най-високият дял е от хора, които твърдят че нямат проблеми с него. Това би трябвало да означава че тези студенти ще са още по-чувствителни, ако връзката само с платформата за дистанционно обучение е незадоволителна на фона на връзката им с останалите сайтове.

Техническите проблеми са посочени и като една от основните пречки пред дистанционното обучение. Като негово предимство се споменава най-често пестенето

на време което от своя страна се свързва с това че остава време и за вършене на други дейности , пренареждане на дневния график в удобен вид и пр.

Графика 23

Част от тези студенти изрично подчертават, че така имат повече свободно време, а не просто допълнително време за работа. В този случай може да се твърди, че те смятат дистанционното обучение за по-удобно от гледна на точка на съотношението свободно/работно, т.е. заето/незаето с учене време, а не толкова че спестяването на време им оставя възможност за извършване на други работни дейности извън обучението.

Може да се твърди, че донякъде с пестенето на време е свързан и отговорът че при дистанционното обучение не се пътува, но тук студентите не изясняват дали липсата на пътуване означава точно това или е по-скоро е свързано с дискомфорта на самото пътуване (евентуално ползване на градски транспорт или пък дълго шофиране и пр.). Все пак 16% изтъкват, че заниманията от комфортната обстановка на дома също са едно от предимствата на дистанционното обучение. Както и при студентите от СУ, достъпът до ресурси онлайн също е споменато като предимство от част от анкетиранияте, ето и пример за такъв отговор: „Е, че не се налага да пишеш в тетрадки, които след това се губят, а при дистанционното обучение материалът е наличен винаги и е систематизиран”.

Около 1/10 от анкетиранияте студенти от НСА изобщо не могат да открият предимства на дистанционното обучение. Този дял не е висок, особено ако се вземе предвид факта че в гореспоменатите факултети на НСА основна тежест имат заниманията по спортните дисциплини, които понастоящем не могат да бъдат провеждани. Все пак, трябва да се напомни че за прецизно определяне на този дял от отговори е необходимо представително изследване на студентите.

Както се вижда и от следващата графика, най-често споменаваните недостатъци на дистанционното обучение не се различават съществено от тези споменати от другата анкетирана група студенти: липсата на жив контакт с преподаватели и с другите студенти се оказва сериозен проблем и за студентите от НСА.

Графика 24

Техническите проблеми в платформата също са споменати като недостатък: макар че те на практика представляват по-скоро пречка пред пълноценното осъществяване на този процес, очевидно техническата „зависимост” на дистанционното обучение го прави уязвимо в този план.

Относително нисък дял са споменали липсата на практически занятия като проблем, но от това не следва да се правят изводи, че остатъкът от студентите не го възприема като проблем. От една страна, е възможно просто тази липса на практически занимания да стои „по-назад” като тежест в сравнение с липсата на пряк контакт с преподаватели и колеги, от друга е възможно да се отчита това, че сегашната форма на дистанционно обучение беше започната при екстремни обстоятелства, т.е. при една друга ситуация дори и да има форми и варианти на дистанционно обучение, практическите упражнения тъй или иначе биха се водили на живо, т.е. не биха били „заплашени” от непревеждане заради дистанционно обучение.

При всички положения, по-детайлно анализиране на онова, които студентите смятат за недостатъци на дистанционното обучение би следвало да се направи в последващо разширено изследване.

Ето как един от студентите обобщава недостатъците на дистанционното обучение:
„Изпращат се много повече материали, нямаме практически и занимания и

усвояването на материала става по-трудно, тъй като нямаме пряка връзка с преподавателите си”.

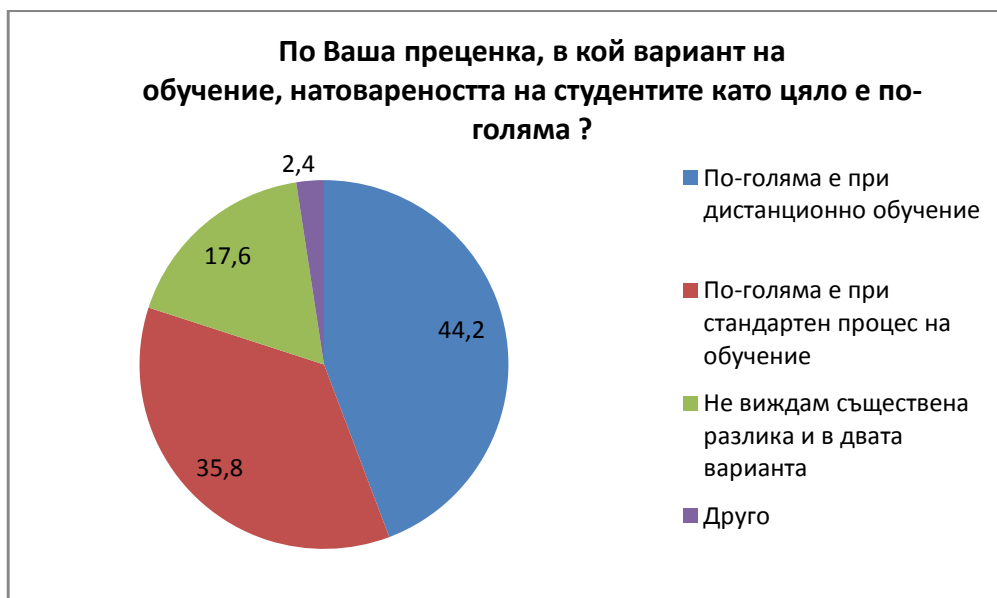
Интересен факт тук е, че за разлика от студентите от СУ, част от които споменават че дистанционното обучение всъщност е по-здравословно, защото са у дома и успяват да се наспят и да се нахранят, при студентите от НСА се появява обратното определение: че то е нездравословно заради дългото стоене пред компютъра. Това също може да с обвърже и с липсата на двигателна активност за студентите от НСА, към която те се привикнали ежедневно.

И двата дяла са твърде малки, за да се направи какъвто и да е извод на този етап но тази характеристика на дистанционното обучение- т.е. дали се възприема за здравословно или не, също би могла да се изследва по-детайлно в едно по-машабно изследване.

Въпреки че относително малко студенти от НСА са посочили като недостатък в спонтанните си отговори по-голямата натовареност на дистанционното обучение, при пряк въпрос, 44% заявяват че наистина имат такава (в сравнение със стандартния учебен процес).

Все пак, както и при студентите от СУ, не може да се твърди, че има единомушие по отношение на това къде натовареността е по-голяма, тъй като разликата с тези, които смятат че натоварването при стандартен учебен процес е по-голямо, е под 10%.

Графика 25

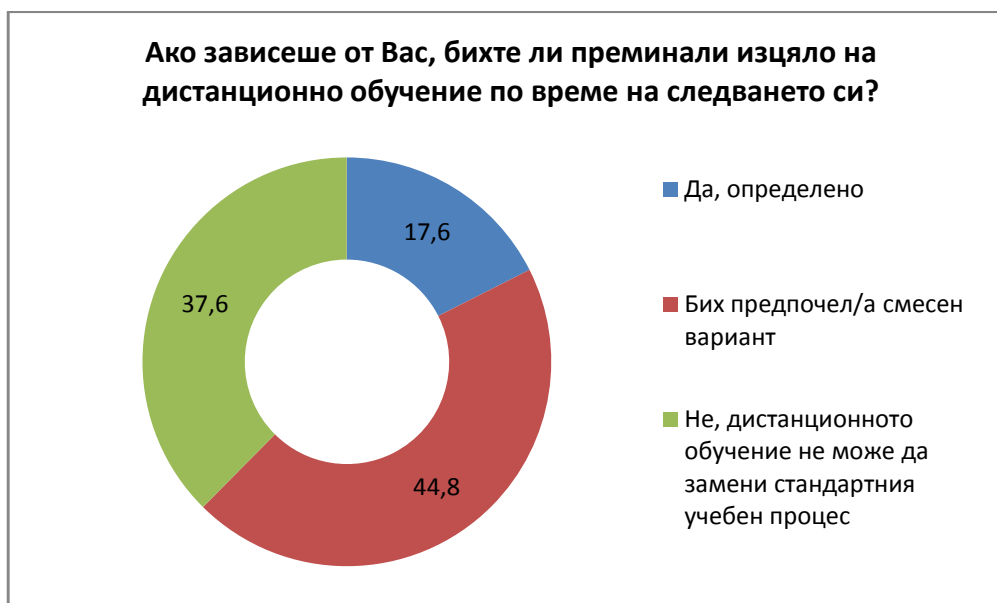

Като цяло, студентите от НСА са по-скоро критични към дистанционното обучение, тъй като едва 5% са заявили директно че няма недостатъци.

Повечето студенти от НСА не биха минали изцяло на вариант дистанционно обучение: те или биха предпочели смесен такъв или изобщо и изцяло стандартен учебен процес.

Разликата с разпределението на отговорите на студентите от СУ е че там много по-ясно се откроява делът на тези, които биха предпочели смесения вариант (спрямо тези които не предпочитат дистанционното обучение изобщо). По отношение на студентите от НСА може да се твърди, че няма ясно изразено мнение кой от трите варианта е най-добрият, но „чистото” дистанционно обучение определено не се радва на множество привърженици.

Графика 26

Тук трябва да се отбележи и още една разлика – при студентите от НСА много по-често се споменават проблеми на дистанционното обучение във връзка с провеждане на изпитвания и тестове. Причината за това може да се корени във факта, че в СУ основните оценки се получават през изпитната сесия, поради което и въпросът с изпитите не стоеше на дневен ред в периода на провеждане на изследването за студентите от СУ. Ето защо при едно последващо изследване трябва да се вземат предвид и въпроси, свързани с изпитите, доколкото в повечето университети се предвижда онлайн завършване на годината.

Основни изводи и препоръки

На база на горния анализ могат да се направят следните обобщения:

Няма съществено разминаване между отношението на студентите и на преподавателите в СУ към основната платформа Мудъл. Платформата има своите предимства, като основното е свързано с подреждането и възможността за качване/сваляне на ресурси, както и относително лесната регистрация; студентите оценяват положително и това че платформата е на български език. От друга страна, основно оплакване от Мудъл е, че тя работи бавно/забива, при което се препоръчва не толкова замяна на Мудъл с друга платформа, колкото осигуряване на по-добра поддръжка и при възможност

осъвременяване на интерфейса на системата. Други посочени недостатъци на Мудъл като ограничени възможности за комуникация между студентите и между преподаватели и студенти по-скоро подсказват, че значима част от учащите и преподаващите не познават пълния набор от възможности на платформата, което потвърждава макар и индиректно, една от заложените в изследването хипотези.

Основна препоръка за подобряване на работата на Мудъл в този план е като минимум осигуряване на достъпна документация за работа с платформата не само за преподаватели, но и за студенти, тъй като специализираните обучения биха коствали много повече ресурс на университета.

Използването на алтернативна на Мудъл платформа (успоредно с Мудъл) говори за това че проблемите на Мудъл с претоварването и „забиването” се компенсират чрез прехвърляне в други платформи, като например Зуум. Безплатните версии на тези платформи обаче са силно ограничени като възможности, от друга страна СУ има абонамент за такава платформа (MS Teams), но поне сред анкетиранияте студенти и преподаватели тя е силно непопулярна, което говори че вероятно е използвана само в определени факултети.

Проблем с поддръжката има по отношение на системата за дистанционно обучение на НСА, където основните препоръки са свързани именно с подобряването на бързината на работа и възможностите за включване на системата.

Що се отнася до дистанционното обучение като такова, то нито студентите, нито преподавателите са склонни да се съгласят с твърдението че то трябва да стане основна форма на обучение. От една страна, някои дисциплини, свързани с практически упражнения, не могат изобщо да бъдат адаптирани за преподаване онлайн (в този план най-сериозен е проблемът в НСА). От друга страна, самият процес на дистанционно обучение дори за приложимите дисциплини има ограничения.

Дистанционното обучение има своите предимства, а именно осигуряване на възможности за гъвкавост на графика, спестяване на време от пътуване, работа в комфорта на дома и пр. От друга страна, и преподавателите, и студентите изтъкват като основен недостатък на дистанционното обучение проблемът с комуникацията между участниците в учебния процес в няколко направления. Едното е липсата на жив контакт, което ограничава цялото невербално общуване и атмосфера. Липсата на жив контакт затруднява комуникацията не само между преподаватели и студенти, а и между самите студенти, което е важно не само като процес на социализация но и за усвояване на материала – в другия случай студентите много по-интензивно разговарят и сверяват наученото помежду си. Другото е че самото дистанционно обучение не предлага особени възможности за обратна връзка – не само от студенти към преподаватели, но и обратно; двете страни споделят че е трудно да я получат заради опосредствания начин на общуване, което потвърждава и втората заложена хипотеза. Тук допълнителен проблем се явяват техническите ограничения на дистанционното обучение: не при всеки участник интернет връзката е достатъчно добра (т.е. ограничени са възможностите за видео) ; при други участници устройствата, използвани в процеса на

дистанционно обучение са споделени, което също ги поставя в неблагоприятна позиция. В условията на извънредно положение, тези участници (в по-голямата си част студенти) не биха могли да компенсират проблемите си по никакъв начин (примерно в нормални условия това би било ползване на чужда/служебна машина), ползване на външна интернет-връзка (в кафене и други свободни точки на достъп) и пр. Университетите следва добре да познават техническата обезпеченост на повечето си студенти, за да са в състояние да преценят доколко е възможно в сегашните условия те изобщо да участват в учебния процес.

Заради изброените по-горе недостатъци, нито студентите нито преподавателите предпочитат формата на дистанционното обучение пред стандартния учебен процес (има се предвид ситуацията по принцип, т.е. при прекратяване на сегашните извънредни обстоятелства). Студентите са склонни да се възползват от друго основно предимство на дистанционното обучение, а именно че ресурсите и материалите са систематизирани и качени на едно място в платформите за дистанционно обучение, но при условие, че не се прекратява и стандартния учебен процес.

Тук трябва да се отбележи, че поради предварителния характер на изследването, въпросникът беше максимално кратък и не влизаше в големи детайли относно самите подходи на дистанционно обучение използвани в настоящата ситуация, още повечето като се има предвид че повечето висши училища у нас всъщност нямат разработени и наложени методики за провеждането му преди да настъпи тази извънредна ситуация. Това създава допълнителен хаос в обучението, защото както стана ясно от някои спонтанно дадени отговори на студенти в изследването, по някои дисциплини те получават само ресурси за самоподготовка, а очевидно има очакване за възможности за допълнителни консултации „на живо”, т.е. в пряка връзка онлайн или поне като обратна връзка през платформа или имейл. Този въпрос ще стои с още по-голяма острота, ако се наложи нова масова вълна на дистанционно обучение.

Приложения

Надолу следват едномерните разпределения на основните въпроси от изследването. Всички разпределения са направени на база отговорили на съответния въпрос. В някои въпроси сумата на процентите надхвърля 100, защото анкетираните са давали повече от един отговор.

1. Едномерни разпределения от изследването с преподаватели

Каква система за виртуално/дистанционно обучение използвате по време на обявените карантинни мерки срещу COVID 19?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Moodle (Мудъл) -предоставената от университета	25	36,8
	Друга система	10	14,7
	ползвам и Мудъл, и други системи	30	44,1
	Ползвам комбинация от няколко системи, но в тях не влиза Мудъл	3	4,4
	Общо	68	100,0

А налага ли Ви се да ползвате допълнителна платформа, специализирана основно за обмен на ресурси

		Брой отговори	Дял в %
\$q9 ^a	Ако се налага, допълнителни ресурси се пращат по имейл	36	54,5%
	Да, споделено пространство Google Drive	15	22,7%
	Ползвам Dropbox	2	3,0%
	Почти не се налага/Изобщо не се налага да ползвам такава платформа	20	30,3%
	Друго	5	7,6%
Общо	78	118,2%	

(Следващите въпроси се отнасят до преподаватели ,които ползват Мудъл, N=55. Разпределенията са на база отговорили).

Кои са основните предимства на системата Мудъл, според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$m1 ^a	Има възможност за ползване на виртуална класна стая	32	59,3%
	Лесно се качват ресурси (файлове, презентации)	31	57,4%
	Интегрирана е със СУСИ и не се налага дописване на административна информация/настройки	31	57,4%
	Има възможности за лесна и бърза комуникация с учащите	17	31,5%
	Регистрацията и логването са лесни и прости	16	29,6%
	Има възможности за провеждане на изпити/тестове	15	27,8%
	Системата е на български език	14	25,9%
	Студентите се ориентират лесно в системата	13	24,1%
	Лесна и интуитивна за ползване	12	22,2%
	Безплатна е/ отворен код	2	3,7%
	Няма предимства/не виждам предимства	6	11,1%
Общо		189	350,0%

Като цяло, доволни ли сте от работата си със системата Мудъл на СУ?

Средна оценка	6,63
Минимум	1
Максимум	10

А кои са основните недостатъци на системата?

		Брой отговори	Дял в %
\$m2 ^a	Работи бавно/забива	31	57,4%
	Изобщо не е интуитивна/не е удобна за ползване	13	24,1%
	Въвеждането на нов курс е трудно/усложнено	12	22,2%
	Виртуалната стая има твърде много ограничения	11	20,4%
	Няма възможности за лесна и бърза комуникация с учащите	11	20,4%
	Студентите не могат да се ориентират лесно в системата	7	13,0%
	Трудно се качват ресурси (файлове, презентации)	5	9,3%
	Регистрацията на преподаватели е затруднена	1	1,9%
	Друго	8	14,8%
	Няма недостатъци/не виждам особени недостатъци	11	20,4%
Общо		110	203,7%

**Следващите разпределения се отнасят само до работилите със системи, различни от Мудъл, N=43. Разпределенията са на база отговорили.*

Какви други системи, различни от Мудъл, ползвате?

		Брой отговори	Дял в %
\$q2 ^a	Зуум (Zoom)	29	78,4%
	Skype (Скайп)	14	37,8%
	Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	14	37,8%
	Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи и разговори)	6	16,2%
	MS Teams (системата на Майкрософт)	3	8,1%
	Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална класна стая)	3	8,1%
	Друго	8	21,6%
Общо		77	208,1%

Ползвате ли платена версия на някоя от системите?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Да	7	18,9
	Не	30	81,1
	Общо	37	100,0

Кои са основните причини, за да използвате системи, различни от Мудъл?

		Брой отговори	Дял в %
\$q4 ^a	По-стабилни са (не забиват)	25	67,6%
	Имат повече възможности за директна комуникация със студентите	18	48,6%
	По-удобни са за ползване	14	37,8%
	Виртуалната класна стая има повече възможности	9	24,3%
	Регистрацията и достъпването на тази система/системи е улеснено	7	18,9%
	По-удобно подреждане/качване на ресурсите	6	16,2%
	Работя добре с Мудъл, но липсват някои основни функционалности заради които ползвам други системи	6	16,2%
	Всички системи имат недостатъци, но Мудъл е най-лошата система	3	8,1%
	Никога не съм работил/а с Мудъл, затова предпочетох да работя с друга система	1	2,7%
	Друго	4	10,8%
Общо	93	251,4%	

(Въпросът се отнася до преподаватели, които са имали някаква форма на дистанционно обучение)

Бихте ли препоръчали СУ да мигрира към друга система, различна от Мудъл?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Да, определено трябва да се смени настоящата система	5	8,1
	Да, но при условие че се проучат добре всички плюсове и минуси на новата система	2	3,2
	По-скоро бих препоръчал/а да има допълваща на Мудъл система като алтернативен вариант	19	30,6
	По-скоро не	19	30,6
	Не мога да преценя	10	16,1
	Друго	7	11,3
	Общо	62	100,0

(Следващите въпроси се отнасят до всички)

С кои от следните твърдения сте съгласен/а?

Дистанционното обучение трябва да стане приоритетна форма на преподаване в СУ

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	25	37,9
	Не съм особено съгласен/а	21	31,8
	Нито съм съгласен/а, нито не	5	7,6
	Съгласен/а съм донякъде	11	16,7
	Напълно съм съгласен/а	4	6,1
	Общо	66	100,0

Извън извънредните обстоятелства в момента, дистанционното обучение е приложимо само като допълваща форма на обучение

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	6	9,1
	Не съм особено съгласен/а	9	13,6
	Нито съм съгласен/а, нито не	6	9,1
	Съгласен/а съм донякъде	16	24,2
	Напълно съм съгласен/а	29	43,9
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение НЕ е подходящо за всички направления/специалности в СУ

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	4	6,1
	Не съм особено съгласен/а	2	3,0
	Нито съм съгласен/а, нито не	11	16,7
	Съгласен/а съм донякъде	14	21,2
	Напълно съм съгласен/а	35	53,0
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е удобно за лекционната форма на преподаване

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	6	9,1
	Не съм особено съгласен/а	19	28,8
	Нито съм съгласен/а, нито не	9	13,6
	Съгласен/а съм донякъде	19	28,8
	Напълно съм съгласен/а	13	19,7
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е подходящо/осъществимо и за семинарните занятия/упражнения

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	15	22,7
	Не съм особено съгласен/а	17	25,8
	Нито съм съгласен/а, нито не	4	6,1
	Съгласен/а съм донякъде	22	33,3
	Напълно съм съгласен/а	8	12,1
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е приложимо за практики, които не са в лаборатория

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	11	16,7
	Не съм особено съгласен/а	18	27,3
	Нито съм съгласен/а, нито не	13	19,7
	Съгласен/а съм донякъде	17	25,8
	Напълно съм съгласен/а	7	10,6
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е приложимо за всякакви практики

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	33	50,0
	Не съм особено съгласен/а	14	21,2
	Нито съм съгласен/а, нито не	14	21,2
	Съгласен/а съм донякъде	4	6,1
	Напълно съм съгласен/а	1	1,5
	Общо	66	100,0

Като цяло, студентите са доволни от дистанционното обучение

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	4	6,1
	Не съм особено съгласен/а	8	12,1
	Нито съм съгласен/а, нито не	30	45,5
	Съгласен/а съм донякъде	18	27,3
	Напълно съм съгласен/а	6	9,1
	Общо	66	100,0

Административното обслужване на дистанционната форма на обучение е затруднено

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	5	7,6
	Не съм особено съгласен/а	11	16,7
	Нито съм съгласен/а, нито не	23	34,8
	Съгласен/а съм донякъде	14	21,2
	Напълно съм съгласен/а	13	19,7
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е подходящо основно за задочна форма на образование

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	10	15,2
	Не съм особено съгласен/а	6	9,1
	Нито съм съгласен/а, нито не	15	22,7
	Съгласен/а съм донякъде	25	37,9
	Напълно съм съгласен/а	10	15,2
	Общо	66	100,0

Дистанционното обучение е неподходящо за различните форми на преподаване във висшето образование изобщо

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Изобщо не съм съгласен/а	14	21,2
	Не съм особено съгласен/а	13	19,7
	Нито съм съгласен/а, нито не	18	27,3
	Съгласен/а съм донякъде	13	19,7
	Напълно съм съгласен/а	8	12,1
	Общо	66	100,0

(Следващите въпроси се отнасят до преподаватели, които са имали някаква форма на дистанционно обучение)

С каква честота използвате всеки един от следните типове устройства за дистанционното обучение?

Мобилен телефон/смартфон

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	2	3,2
	Използвам устройството успоредно с други	11	17,5
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	7	11,1
	Не го използвам за дистанционно обучение	39	61,9
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	4	6,3
	Общо	63	100,0

Таблет

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	2	3,2
	Използвам устройството успоредно с други	3	4,8
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	10	15,9
	Не го използвам за дистанционно обучение	22	34,9
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	26	41,3
	Общо	63	100,0

Преносим компютър/Лаптоп

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	54	85,7
	Използвам устройството успоредно с други	5	7,9
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	3	4,8
	Не го използвам за дистанционно обучение	1	1,6
	Общо	63	100,0

Настолен компютър

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	12	19,0
	Използвам устройството успоредно с други	9	14,3
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	2	3,2
	Не го използвам за дистанционно обучение	8	12,7
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	32	50,8
	Общо	63	100,0

Каква част от тези устройства са споделени с други членове на домакинството Ви?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нито едно от устройствата, които използвам за дистанционно обучение, не е споделено	52	82,5
	Споделено е само допълнителното/помощното устройство за дистанционно обучение	6	9,5
	Споделено е основното ми устройство за дистанционно обучение	1	1,6
	Всички устройства, които използвам в този процес, са споделени	4	6,3
	Общо	63	100,0

Качеството на интернет връзката Ви у дома достатъчно добро ли е за дистанционното обучение?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нямам проблеми с качеството на връзката	35	55,6
	Качеството е задоволително	19	30,2
	Връзката ми е с добро качество, но имам други ограничения (ограничен пакет бърз трафик и др.)	2	3,2
	Връзката ми не е достатъчно добра за пълноценно дистанционно обучение	3	4,8
	Не мога да преценя дали проблемите ми се дължат на качеството на връзката или на платформите, с които работя	4	6,3
	Общо	63	100,0

(Следващите въпроси се отнасят до всички)

В кой от факултетите на СУ е основната Ви преподавателска заетост?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Биологически факултет	1	1,5
	Геолого-географски факултет	3	4,4
	Исторически факултет	7	10,3
	Стопански факултет	4	5,9
	Факултет по журналистика и масова комуникация	1	1,5
	Факултет по класически и нови филологии	17	25,0
	Факултет по славянски филологии	9	13,2
	Факултет по химия и фармация	5	7,4
	Философски факултет	20	29,4
	Юридически факултет	1	1,5
	Общо	68	100,0

В какви форми на обучение преподавате, независимо дали в летен или зимен семестър?

		Брой отговори	Дял в %
\$d2 ^a	Задочна	29	42,6%
	Редовна	67	98,5%
	Дистанционна (извън карантината)	4	5,9%
Общо		100	147,1%

В коя образователна степен преподавате/имате занимания със студенти?

		Брой отговори	Дял в %
\$d3 ^a	Бакалавърска	66	97,1%
	Магистърска	43	63,2%
	Докторска	8	11,8%
Общо		117	172,1%

А кои от следните водите Вие лично, независимо дали по време на или извън дистанционното обучение?

		Брой отговори	Дял в %
\$d4 ^a	Лекции	55	80,9%
	Семинарни занятия	57	83,8%
	Практики (включително в лаборатория)	10	14,7%
Общо		122	179,4%

2. Едномерни разпределения на изследването със студенти от СУ

Кои от следните платформи за дистанционно обучение използвате/Ви се налага да използвате в настоящия учебен процес?

		Брой отговори	Дял в %
\$q1 ^a	Moodle (Мудъл) -предоставената от университета	236	90,8%
	Zoom (Зуум)	154	59,2%
	Skype (Скайп)	54	20,8%
	Дискорд	29	11,2%
	Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	25	9,6%
	Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи)	15	5,8%
	Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална стая)	15	5,8%
	Сиско Webex	5	1,9%
	MS Teams (платформата на Майкрософт)	1	,4%
	Друга	9	3,5%
Не съм използвал/а досега такива системи		2	,8%
Общо		545	209,6%

Коя от изброените платформи по-горе е основната (онази, която най-често се налага да използвате)?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Moodle (Мудъл) -предоставената от университета	178	68,2
	Zoom (Зуум)	44	16,9
	Дискорд	8	3,1
	Skype (Скайп)	4	1,5
	MS Teams (платформата на Майкрософт)	1	,4
	Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	1	,4
	Не мога да определя никоя като основна, тъй като различните преподаватели ползват различни системи	19	7,3
	Друго	4	1,5
	Няма такава/не ползваме платформа	2	,8
	Общо	261	100,0

По време на обучението Ви налага ли Ви се да ползвате допълнителна платформа, специализирана за обмен на ресурси

		Брой отговори	Дял в %
\$q2 ^a	Ако се налага, допълнителни ресурси се пращат по имейл	198	76,2%
	Да, споделено пространство Google Drive	82	31,5%
	Ползваме Dropbox	15	5,8%
	Почти не се налага/Изобщо не се налага да ползваме допълнителна платформа	37	14,2%
	Друго	4	1,5%
Общо		336	129,2%

Ако зависеше от Вас, коя от системите за дистанционно обучение бихте използвали като основна в следването си?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Moodle (Мудъл) -предоставената от университета	94	37,2
	Zoom (Зуум)	71	28,1
	Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална класна стая)	20	7,9
	Дискорд	18	7,1
	Skype (Скайп)	16	6,3
	Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	10	4,0
	MS Teams (платформата на Майкрософт)	9	3,6
	Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи)	4	1,6
	Друго	8	3,2
	Не мога да преценя	3	1,2
Общо	253	100,0	

Кои са основните предимства на системата Мудъл, според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$m1 ^a	Лесно се свалят ресурси (файлове, презентации)	132	56,7%
	Системата е на български език	112	48,1%
	Регистрацията и логването са лесни и прости	82	35,2%
	Има възможности за прослушване на проведени/изтекли вече лекции и занятия	81	34,8%
	Лесна и интуитивна за ползване	74	31,8%
	Виртуалната класна стая е удобна за ползване	74	31,8%
	Има възможности за лесна и бърза комуникация с преподавателя	48	20,6%
	Има добра мобилна версия	29	12,4%
	Няма предимства/не виждам предимства	28	12,0%
Общо	660	283,3%	

Какви са основните недостатъци на Мудъл, според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$m2 ^a	Работи бавно/забива	134	56,8%
	Комуникацията с преподавателите е затруднена	84	35,6%
	Студентите не могат да комуникират лесно помежду си	81	34,3%
	Ориентирането в менюто на курса не е лесно/не е достатъчно интуитивно	74	31,4%
	Мобилната версия е неудобна за ползване	63	26,7%
	Изобщо не е интуитивна/не е удобна за ползване	44	18,6%
	Виртуалната стая не предоставя особени улеснения	39	16,5%
	Трудно се достъпват ресурси (файлове, презентации)	12	5,1%
	Регистрацията в системата е затруднена	11	4,7%
Няма недостатъци/не виждам особени недостатъци	34	14,4%	
Общо		576	244,1%

Кои са основните предимства на работата с другата система, според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$dop1 ^a	Стабилна връзка/не забива	34	68,0%
	Лесна и интуитивна за използване	28	56,0%
	Лесна регистрация	27	54,0%
	Предоставя добри възможности за комуникация с преподавателя	25	50,0%
	Студентите лесно общуват помежду си	22	44,0%
	Има добра мобилна версия	21	42,0%
	Лесен достъп до ресурси/допълнителни ресурси	6	12,0%
	Няма предимства/не виждам предимства	4	8,0%
Общо		167	334,0%

А кои са основните недостатъци на тази система , според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$dop2 ^a	Достъпът до ресурси е затруднен	10	21,3%
	Изобщо няма опция за достъп до ресурси	9	19,1%
	Възможностите за комуникация с преподавателя са ограничени	7	14,9%
	Забива/връзката с нея е лоша	6	12,8%
	Мобилната версия е неудобна за ползване	3	6,4%
	Регистрацията е затруднена	2	4,3%
	Не е лесна/интуитивна за ползване	2	4,3%
	Студентите не могат да общуват помежду си	2	4,3%
	Няма недостатъци/не виждам недостатъци	16	34,0%
Общо	57	121,3%	

Като цяло, доволни ли сте от системата Модъл на СУ?

		Като цяло, доволни ли сте от системата Модъл на СУ?
Valid		236
Средна оценка		6,06
Минимум		1
Максимум		10

По Ваша преценка, в кой вариант на обучение, натовареността на студентите като цяло е по-голяма ?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	По-голяма е при дистанционно обучение	110	42,1
	По-голяма е при стандартен процес на обучение	81	31,0
	Не виждам съществена разлика в двата варианта	59	22,6
	Друго	11	4,2
	Общо	261	100,0

Ако зависеше от Вас, бихте ли преминали изцяло на дистанционно обучение по време на следването си?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Да, определено	41	15,9
	Бих предпочел/а смесен вариант, при който студентите да могат да ползват ресурси от дистанционното обучение, но да има и стандартен учебен процес	136	52,7
	Не, дистанционното обучение не може да замени стандартния учебен процес	81	31,4
	Общо	258	100,0

С каква честота използвате всеки един от следните типове устройства за дистанционното обучение?

Мобилен телефон/смартфон

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	44	16,9
	Използвам устройството успоредно с други	89	34,1
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	71	27,2
	Не го използвам за дистанционно обучение	56	21,5
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	1	,4
	Общо	261	100,0

Таблет

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	7	2,7
	Използвам устройството успоредно с други	16	6,1
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	9	3,4
	Не го използвам за дистанционно обучение	88	33,7
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	141	54,0
	Общо	261	100,0

Преносим компютър/Лаптоп

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	177	67,8
	Използвам устройството успоредно с други	56	21,5
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	10	3,8
	Не го използвам за дистанционно обучение	8	3,1
	Нямам достъп/не притежавам такава устройство	10	3,8
	Общо	261	100,0

Настолен компютър

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	26	10,0
	Използвам устройството успоредно с други	12	4,6
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	20	7,7
	Не го използвам за дистанционно обучение	59	22,6
	Нямам достъп/не притежавам такава устройство	144	55,2
	Общо	261	100,0

Каква част от тези устройства са споделени с други членове на домакинството Ви?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нито едно от устройствата, които използвам за дистанционно обучение, не споделено	186	71,8
	Споделено е само допълнителното/помощното устройство	37	14,3
	Споделено е основното ми устройство за дистанционно обучение	28	10,8
	Всички устройства, които използвам в този процес, са споделени	8	3,1
	Общо	259	100,0

Качеството на интернет връзката Ви у дома достатъчно добро ли е за дистанционното обучение?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нямам проблеми с качеството на връзката	128	49,8
	Качеството е задоволително	88	34,2
	Връзката ми е с добро качество, но имам други ограничения (ограничен трафик пакет и др.)	13	5,1
	Връзката ми не е достатъчно добра за пълноценно дистанционно обучение	13	5,1
	Не мога да преценя дали проблемите ми се дължат на качеството на връзката или на платформите, с които работя	15	5,8
	Общо	257	100,0

А в кой курс следвате понастоящем?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Първи курс (бакалавър)	69	26,4
	Втори курс (бакалавър)	48	18,4
	Трети курс (бакалавър)	75	28,7
	Четвърти курс (бакалавър)	39	14,9
	бакалавър (пети курс)	1	,4
	Магистър (първа година)	18	6,9
	Магистър (втора година)	6	2,3
	Магистър (трета година)	3	1,1
	Доктор (първа година)	1	,4
	постдокторанти	1	,4
	Общо	261	100,0

В кой от факултетите на СУ се обучавате в момента?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Биологически факултет	72	27,6
	Исторически факултет	8	3,1
	Стопански факултет	1	,4
	Факултет по класически и нови филологии	8	3,1
	Факултет по математика и информатика	9	3,4
	Факултет по науки за образованието и изкуствата	1	,4
	Факултет по педагогика	8	3,1
	Факултет по славянски филологии	7	2,7
	Факултет по химия и фармация	6	2,3
	Философски факултет	127	48,7
	Юридически факултет	14	5,4
	Общо	261	100,0

В каква форма на обучение следвате понастоящем?

		Брой отговори	Дял в %
\$d2 ^a	Редовна	249	95,8%
	Задочна	13	5,0%
Общо		262	100,8%

В кои от следните форми имате/сте имали досега дистанционно обучение?

		Брой отговори	Дял в %
\$d4 ^a	Лекции	221	88,8%
	Семинарни занятия	173	69,5%
	Практики	28	11,2%
	Изпити, контролни	6	2,4%
Общо		428	171,9%

3. Едномерни разпределения от изследването със студенти на НСА

Кои от следните платформи за дистанционно обучение използвате/Ви се налага да използвате в настоящия учебен процес?

	Брой отговори	Дял в %
\$q1 ^a Платформата за дистанционно обучение на НСА	144	87,8%
Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална класна стая)	68	41,5%
Zoom (Зуум)	52	31,7%
Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	31	18,9%
Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи)	20	12,2%
Skype (Скайп)	8	4,9%
MS Teams (платформата на Майкрософт)	6	3,7%
Moodle (Мудъл)	5	3,0%
Вайбър	3	1,8%
Друго	3	1,8%
Не съм имал/а дистанционно обучение досега	1	,6%
Общо	341	207,9%

Коя от изброените платформи по-горе е основната (онази, която най-често се налага да използвате)?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Платформата за дистанционно обучение на НСА	118	72,4
	Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална класна стая)	15	9,2
	Zoom (Зуум)	7	4,3
	Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	5	3,1
	MS Teams (платформата на Майкрософт)	3	1,8
	Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи)	2	1,2
	Moodle (Мудъл)	1	,6
	Не мога да определя никоя като основна, тъй като различните преподаватели използват различни платформи	7	4,3
	Друго	5	3,1
	Общо	163	100,0

По време на обучението Ви налага ли Ви се да ползвате допълнителна платформа, специализирана за обмен на ресурси

		Брой отговори	Дял в %
\$q2 ^a	Ако се налага, допълнителни ресурси се пращат по имейл	123	74,1%
	Да, споделено пространство Google Drive	19	11,4%
	Ползваме Dropbox	6	3,6%
	Почти не се налага/Изобщо не се налага да ползваме допълнителна платформа	32	19,3%
	Друго	3	1,8%
Общо		183	110,2%

Ако зависеше от Вас, коя от системите за дистанционно обучение бихте използвали като основна в следването си?

	Брой отговори	Дял в %
Valid Платформата за дистанционно обучение на НСА	65	39,6
Google Classroom (платформата на Гугъл за виртуална класна стая)	45	27,4
Facebook Messenger (опцията на Фейсбук за срещи и разговори)	20	12,2
Zoom (Зуум)	10	6,1
MS Teams (платформата на Майкрософт)	7	4,3
Skype (Скайп)	7	4,3
Moodle (Мудъл)	6	3,7
Google Hangouts (платформата на Гугъл за срещи)	2	1,2
Друго	2	1,2
Общо	164	100,0

Кои са основните предимства на Платформата за дистанционно обучение на НСА, според Вас?

	Брой отговори	Дял в %
\$m1 ^a Системата е на български език	83	58,0%
Лесно се свалят ресурси (файлове, презентации)	77	53,8%
Регистрацията и достъпът са лесни и прости	61	42,7%
Лесна ориентация в учебните материали	58	40,6%
има възможности за упражняване на материала чрез учебни тестове	38	26,6%
Има възможности за прослушване на проведени/изтекли вече лекции и занятия	34	23,8%
Стабилна е/не забива	6	4,2%
има възможност за видеовръзка	5	3,5%
Няма предимства/не виждам предимства	14	9,8%
Общо	376	262,9%

А кои са основните недостатъци на системата?

		Брой отговори	Дял в %
\$m2 ^a	Работи бавно/забива	116	81,1%
	Достъпът до систмата е затруден	65	45,5%
	Комуникацията с преподавателите е затруднена	40	28,0%
	Няма мобилна версия	22	15,4%
	Изобщо не е интуитивна/не е удобна за ползване	14	9,8%
	Трудно се достъпват ресурси (файлове, презентации)	9	6,3%
	Регистрацията в системата е затруднена	9	6,3%
	Няма недостатъци/не виждам особени недостатъци	10	7,0%
Общо		285	199,3%

Кои са основните предимства на работата с другата система , според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$dop1 ^a	Стабилна връзка/не забива	23	69,7%
	Лесна регистрация	21	63,6%
	Лесна и интуитивна за използване	21	63,6%
	Предоставя добри възможности за комуникация с преподавателя	16	48,5%
	Лесен достъп до ресурси/допълнителни ресурси	16	48,5%
	Има добра мобилна версия	14	42,4%
	Студентите лесно общуват помежду си	14	42,4%
	Няма предимства/не виждам предимства	2	6,1%
Общо		127	384,8%

А кои са основните недостатъци на тази система , според Вас?

		Брой отговори	Дял в %
\$dop2 ^a	Забива/връзката с нея е лоша	3	9,4%
	Студентите не могат да общуват помежду си	3	9,4%
	Мобилната версия е неудобна за ползване й	3	9,4%
	Не е лесна/интуитивна за ползване	2	6,3%
	Достъпът до ресурси е затруднен	2	6,3%
	Възможностите за комуникация с преподавателя са ограничени А кои са основните недостатъци на тази система, според Вас?	1	3,1%
	Изобщо няма опция за достъп до ресурси	1	3,1%
	Няма недостатъци/не виждам недостатъци	20	62,5%
Общо	35	109,4%	

По Ваша преценка, в кой вариант на обучение, натовареността на студентите като цяло, т.е. за повечето изучавани дисциплини, е по-голяма ?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	По-голяма е при дистанционно обучение	73	44,2
	По-голяма е при стандартен процес на обучение	59	35,8
	Не виждам съществена разлика и в двата варианта	29	17,6
	Друго	4	2,4
	Общо	165	100,0

Ако зависеше от Вас, бихте ли преминали изцяло на дистанционно обучение по време на следването си?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Да, определено	29	17,6
	Бих предпочел/а смесен вариант, при който студентите да могат да ползват ресурси онлайн, но да има и стандартен учебен процес	74	44,8
	Не, дистанционното обучение не може да замени стандартния учебен процес	62	37,6
	Общо	165	100,0

С каква честота използвате всеки един от следните типове устройства за дистанционното обучение?

Мобилен телефон/смартфон

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	60	36,1
	Използвам устройството успоредно с други	54	32,5
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	27	16,3
	Не го използвам за дистанционно обучение	25	15,1
	Общо	166	100,0

Таблет

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	6	3,6
	Използвам устройството успоредно с други	10	6,0
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	3	1,8
	Не го използвам за дистанционно обучение	62	37,3
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	85	51,2
	Общо	166	100,0

Преносим компютър/Лаптоп

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	85	51,2
	Използвам устройството успоредно с други	46	27,7
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	13	7,8
	Не го използвам за дистанционно обучение	6	3,6
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	16	9,6
	Общо	166	100,0

Настолен компютър

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Използвам основно това устройство	19	11,4
	Използвам устройството успоредно с други	11	6,6
	Използвам устройството когато нямам възможност да ползвам други	13	7,8
	Не го използвам за дистанционно обучение	44	26,5
	Нямам достъп/не притежавам такова устройство	79	47,6
	Общо	166	100,0

Каква част от тези устройства са споделени с други членове на домакинството Ви?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нито едно от устройствата, които използвам за дистанционно обучение, не е споделено	99	60,0
	Споделено е само допълнителното/помощното устройство	23	13,9
	Споделено е основното ми устройство за дистанционно обучение	30	18,2
	Всички устройства, които използвам в този процес, са споделени	13	7,9
	Общо	165	100,0

Качеството на интернет връзката Ви у дома достатъчно добро ли е за дистанционното обучение?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Нямам проблеми с качеството на връзката	102	61,4
	Качеството е задоволително	37	22,3
	Връзката ми е с добро качество, но имам други ограничения (ограничен пакет на бърза скорост и др.)	10	6,0
	Връзката ми не е достатъчно добра за пълноценно дистанционно обучение	9	5,4
	Не мога да преценя дали проблемите ми се дължат на качеството на връзката или на платформите, които ползвам	6	3,6
	Друго	2	1,2
	Общо	166	100,0

А в кой курс следвате понастоящем?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Първи курс (бакалавър)	44	26,5
	Втори курс (бакалавър)	81	48,8
	Трети курс (бакалавър)	21	12,7
	Магистър (първа година)	11	6,6
	Магистър (втора година)	1	,6
	Доктор (първа година)	1	,6
	Доктор (втора или трета година)	1	,6
	Четвърти курс (бакалавър)	4	2,4
	Следвам по индивидуален план	2	1,2
	Общо	166	100,0

В кой от факултетите на НСА се обучавате в момента?

		Брой отговори	Дял в %
Valid	Спорт	69	41,6
	Педагогика	92	55,4
	Обществено здраве, здравни грижи и туризъм	5	3,0
	Общо	166	100,0

В каква форма на обучение следвате понастоящем?

		Брой отговори	Дял в %
\$d2 ^a	Редовна	153	97,5%
	Задочна	6	3,8%
Общо		159	101,3%

В кои от следните форми имате/сте имали досега дистанционно обучение?

		Брой отговори	Дял в %
\$d4 ^a	Лекции	137	86,2%
	Семинарни занятия	63	39,6%
	Практики	37	23,3%
Общо		237	149,1%